

SID ANALYSES

PAPER 4: NEGATIEVE ERVARINGEN EN DISCRIMINATIE

Opgemaakt voor: Vlaamse overheid, Agentschap Binnenlands Bestuur,
Afdeling Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering

Opgemaakt door: Ipsos Belgium

Datum: 31/10/2025

GAME CHANGERS

1 INHOUDSTAFEL

1	INHOUDSTAFEL	2
2	Inleiding	3
3	Methodologie	4
4	Analyse	8
4.1	Ervaren van discriminatie	8
4.2	Negatieve ervaringen in de openbare ruimte	13
4.3	Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning	19
4.4	Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk	24
4.5	Negatieve ervaringen op of door het werk	29
4.6	Negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding	35
4.7	Negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen	40
4.8	Politiecontrole	45
5	Conclusie	50
6	Referenties	59

2 INLEIDING

Negatieve ervaringen en discriminatie vormen een belangrijke barrière voor sociale gelijkheid en maatschappelijke participatie. Ondanks wetten die gelijke behandeling garanderen en instituties die optreden tegen discriminatie, tonen studies aan dat inwoners van België en Nederland regelmatig negatieve ervaringen rapporteren die zij als discriminerend beschouwen (Andriessen et al., 2020). Deze ervaringen kunnen plaatsvinden in uiteenlopende domeinen van het leven: op school, op het werk, bij het zoeken naar een woning of tijdens interacties met instanties zoals de politie. In toenemende mate wordt erkend dat ervaren van discriminatie – dus het subjectieve gevoel onrechtvaardig te zijn behandeld op basis van kenmerken zoals herkomst, geloof en huidskleur – diepgaande gevolgen heeft voor het welzijn van individuen en het vertrouwen in de samenleving (Andriessen et al., 2020).

Hoewel discriminatie objectief niet altijd makkelijk vast te stellen is, blijkt uit onderzoek dat de ervaring ervan op zichzelf al verstrekende gevolgen heeft. Mensen die zich structureel gediscrimineerd voelen, rapporteren vaker gezondheidsklachten zoals stress en depressie, trekken zich terug uit het maatschappelijk leven en hebben minder vertrouwen in instituties. Tegelijkertijd zijn er ook mensen die net door herhaalde ervaringen met discriminatie tot actie overgaan: zij delen hun ervaringen of confronteren discriminerend gedrag. De impact van ervaren discriminatie is dus veelzijdig en raakt aan fundamentele dimensies van sociale cohesie, legitimiteit van het gezag en individuele emancipatie (Andriessen et al., 2020).

Om deze complexe realiteit beter te begrijpen, richt deze paper zich op zes belangrijke thema's:

- **Algemene discriminatie-ervaringen:** Een aanzienlijk deel van de bevolking ervaart discriminatie op meerdere terreinen, vaak zonder dit te melden. Dit kan leiden tot maatschappelijke terugtrekking en gevoelens van onveiligheid. De zogenaamde "integratieparadox" laat zien dat juist goed geïntegreerde burgers met een migratieachtergrond vaker discriminatie ervaren (De Boom et al., 2023; Andriessen et al., 2020).
- **Openbare ruimte:** Op straat, bij het uitgaan of in het verkeer ervaren mensen, vooral jongeren en etnische minderheden, regelmatig vijandige of onvriendelijke behandeling. Etnische profilering door politie is hierbij een veelgenoemd probleem (Andriessen et al., 2020; Demart et al., 2017).
- **Woningmarkt:** Discriminatie bij het zoeken naar een woning blijft hardnekkig. Personen met niet-Belgische of niet-Nederlands klinkende namen krijgen minder snel een bezichtiging aangeboden en voelen zich vaak ongelijk behandeld (De Boom et al., 2023; Andriessen et al., 2020; Demart et al., 2017).
- **Arbeid:** Zowel tijdens de zoektocht naar werk als op de werkvloer worden negatieve ervaringen gerapporteerd. Werkzoekenden met een migratieachtergrond of hogere leeftijd krijgen minder vaak uitnodigingen, en op de werkvloer signaleren vrouwen en minderheidsgroepen vaker ongelijkheid in beloning, doorgroeimogelijkheden en behandeling door collega's of klanten (Andriessen et al., 2020; Demart et al., 2017; Adam et al., 2015).
- **Onderwijs:** Hoe vaak ervaren scholieren en studenten discriminatie op school of tijdens hun opleiding, en wat zijn daarvan de gevolgen? Onderzoek toont aan dat leerlingen met een migratieachtergrond, lhbt-leerlingen en jongeren met een beperking vaker melding maken van negatieve bejegening, onderschatting en pestgedrag (Andriessen et al., 2020; Demart et al., 2017; Maes et al., 2017).

Deze paper gaat na in welke mate mensen discriminatie en negatieve ervaringen ervaren, en hoe dit varieert bij personen van buitenlandse herkomst. De centrale onderzoeksvraag luidt: *Hoe verschilt het ervaren van discriminatie en negatieve ervaringen onder diverse migrantengroepen, en welke factoren verklaren deze verschillen in de Belgische context.*

We houden daarbij rekening met achtergrondkenmerken zoals herkomst, generatie, geslacht en sociaaleconomische positie. De bevindingen kunnen bijdragen aan het ontwikkelen van beleid dat gericht is op het bevorderen van gelijke kansen, sociale inclusie en vertrouwen in publieke instellingen.

3 METHODOLOGIE

De onderzoeksvragen worden beantwoord aan de hand van multivariate analyses uitgevoerd op de data van de Samenleven in Diversiteit (SID) surveys. Deze uitgebreide studies werden uitgevoerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid, eerst in 2017 en opnieuw in 2022. Hierbij werden respectievelijk ongeveer 4.500 en 5.100 respondenten bevestigd. De respondenten zijn afkomstig uit diverse herkomstgroepen, namelijk Belgische, Marokkaanse, Turkse, Poolse, Roemeense en Congolese herkomst, met in 2022 een uitbreiding naar personen van Afghaanse herkomst. De surveys richtten zich op aspecten van het leven in diversiteit die vaak onderbelicht blijven in administratieve gegevens en algemene bevolkingsonderzoeken. We zullen verder in de methodologie terugkomen op de beschrijving van de steekproef.

De analyses hebben dus tot doel inzicht te verkrijgen in de factoren die de sociale cohesie onder verschillende herkomstgroepen in België beïnvloeden. Hiervoor combineren we twee krachtige analysemethoden: **multivariate regressie** en **beslissingsbomen**. In al onze analyses maken we gebruik van een afhankelijke variabele, die het centrale onderwerp van ons onderzoek meet, en een reeks onafhankelijke variabelen, die mogelijke invloeden of voorspellers vertegenwoordigen. Een concreet voorbeeld van een afhankelijke variabele is de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte. De onafhankelijke variabelen zijn de achtergrondkenmerken die we hieronder opsommen.

Analyses

Zoals aangegeven, maken we gebruik van twee verschillende analysemethoden:

- **Multivariate regressies:** Dit type analyse biedt inzicht in de individuele invloed van achtergrondkenmerken op 'discriminatie en negatieve ervaringen' en identificeren statistisch significante verbanden. We maken gebruik van zowel multivariate logistische als multivariate lineaire regressie, afhankelijk van de aard van de afhankelijke variabele. Een logistische regressie richt zich op dichotome afhankelijke variabelen, terwijl een lineaire regressie de lineaire samenhang onderzoekt tussen een continue afhankelijke variabele en onafhankelijke variabelen. Voor de resultaten van de logistische regressie zal gesproken worden in percentages, terwijl dit bij de lineaire regressie zal uitgedrukt worden in gemiddelden. Bijvoorbeeld, de variabele "Het ervaren van discriminatie" is een dichotome variabele die de waarden 0 (geen discriminatie ervaren) en 1 (wel discriminatie ervaren) kan hebben. Voor deze variabele wordt een logistische regressie uitgevoerd, en zullen we bijvoorbeeld zeggen dat binnen een bepaalde groep mensen 39% van hen discriminatie heeft ervaren. Anderzijds, de variabele "Frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte", is een continue afhankelijke variabele die is uitgedrukt als een index op een 10-puntenschaal. Voor deze variabele wordt dus een lineaire regressie uitgevoerd, en zullen we bijvoorbeeld spreken van een gemiddelde negatieve ervaring in de openbare ruimte van 1.79 binnen een bepaalde groep mensen. Deze index is samengesteld op basis van meerdere onderliggende variabelen die elk drie antwoordcategorieën kennen met betrekking tot de frequentie van negatieve ervaringen: (1) geen, (2) één keer en (3) meerdere keren. Voor de berekening van de index zijn deze categorieën gecodeerd als respectievelijk 0, 1 en 2. Dit betekent dat wanneer een respondent aangaf een bepaalde negatieve ervaring meerdere keren te hebben meegemaakt, dit dubbel meetelde in de indexberekening. Op deze manier weerspiegelt een hogere score op de index een grotere frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte. Omdat de index gebaseerd is op meerdere variabelen (zie per hoofdstuk welke dat zijn), is de uiteindelijke score getransformeerd naar een 10-puntenschaal om consistentie te waarborgen.
- **Beslissingsbomen:** Deze methode legt complexe interacties bloot en identificeert specifieke profielen of groepen die gedeelde ervaringen hebben of vergelijkbare kenmerken. Het resultaat is een set subgroepen die respondenten met vergelijkbare kenmerken bevat. De profielen zijn gevormd op basis van specifieke combinaties van de achtergrondkenmerken. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor een splitsing binnen de achtergrondkenmerken, dat in verschillende contexten kan leiden tot uiteenlopende splitsingspunten. De beslissingsbomen identificeren bovendien de meest relevante variabelen voor het verklaren van variatie in de afhankelijke variabele.

Voor onze analyse hanteren we een stapsgewijze modelbouwmethode, waarbij de complexiteit van de modellen geleidelijk wordt verhoogd. Dit stelt ons in staat om de effecten van herkomst, achtergrondkenmerken en tijd op een gecontroleerde manier te onderzoeken. We beginnen met een basismodel waarin alleen herkomst is gebruikt als onafhankelijke variabele. Vervolgens worden de achtergrondkenmerken als onafhankelijke variabelen opgenomen (model 1). Daarna verdiepen we ons in interactie-effecten tussen herkomst en andere achtergrondkenmerken op basis van regressieanalyses (model 2) en op basis van beslissingsbomen (model 3) en bekijken we de invloed van tijd door interacties met de tijdsvariabele toe te voegen (model 4). Deze tijdsvariabele is een dichotome variabele (0=2017, 1=2022) die verwijst naar de twee verschillende meetmomenten. Belangrijk om op te merken is dat de respondenten verschillend zijn tussen deze twee meetmomenten. Bovendien wordt de Afghaanse herkomstgroep niet meegenomen in de modellen waarbij we het effect van de tijd onderzoeken omdat deze herkomstgroep enkel in de studie van 2022 was opgenomen. Dit heeft tevens tot gevolg dat de Afghaanse herkomstgroep een kleinere steekproef heeft in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Resultaten van de beslissingsbomen zijn daardoor minder uitgebreid dan bij de andere herkomstgroepen.

De gepresenteerde resultaten illustreren associaties en samenhangen tussen specifieke afhankelijke variabelen en verschillende onafhankelijke variabelen maar impliceren geen oorzaak-gevolgrelaties. Het is belangrijk op te merken dat deze studie geen causale verbanden onderzoekt.

De appendix bevat per afhankelijke variabele visuele weergaves van de achtergrondkenmerken die een invloed hebben op deze afhankelijke variabele voor de verschillende stappen in de modelbouwmethode. Effecten die niet in de tekst zijn besproken, worden daar verder opgehelderd. Regels omtrent het wel of niet vermelden van effecten in de tekst staan ook in de appendix. Voor de beslissingsbomen hebben we een tabel toegevoegd per herkomstgroep met alle eindprofielen die uit de beslissingsboomanalyses komen. Let op, niet elk gemiddelde dat in de tekst vermeld wordt, is terug te vinden in de tabellen in de appendix. De tabellen richten zich op de eindprofielen van de beslissingsbomen, omdat deze differentiëren op basis van de afhankelijke variabelen en samen de volledige steekproef per herkomstgroep vormen. Het is echter belangrijk op te merken dat de steekproefgroottes van deze eindprofielen in sommige gevallen vrij klein zijn.

Achtergrondkenmerken

We hebben een breed scala aan achtergrondkenmerken opgenomen om een gedetailleerd beeld te krijgen van de factoren die invloed kunnen hebben op de houding ten opzichte van diversiteit. Deze kenmerken variëren van demografische factoren tot sociale en culturele invloeden.

Herkomstgroep is onderverdeeld in zeven categorieën: Belgische, Marokkaanse, Turkse, Congolese, Afghaanse, Roemeense, en Poolse herkomst. Dit biedt inzicht in de invloed van culturele achtergrond op taalkennis en gebruik.

Geslacht en **leeftijd** in jaren worden meegenomen om demografische verschillen te kunnen analyseren. **Aantal jaren in België** is specifiek voor respondenten die niet in België zijn geboren of van Belgische herkomst zijn, en helpt ons de invloed van verblijfsduur op een specifieke afhankelijke variabele (bijvoorbeeld frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte) te begrijpen.

Generatie wordt gecategoriseerd als (1) eerste generatie (in het buitenland geboren) en (2) tweede generatie (in België geboren maar niet van Belgische herkomst). Dit onderscheid helpt bij het analyseren van verschillende migratie-ervaringen.

Gezinssituatie is onderverdeeld in zes categorieën: (1) met partner en kind(eren), (2) met partner zonder kinderen, (3) alleenstaande ouder, (4) alleenstaand, (5) woont bij ouders en (6) overige (bv. samenleven met één of andere personen die geen familie zijn, samenleven met grootouders, etc.). De groep 'overige' beschrijven we als atypische gezinssituaties. Dit biedt inzicht in hoe familiale structuren de verbondenheid beïnvloeden.

De **verstedelijkingsgraad** maakt onderscheid tussen (1) Brussels Hoofdstedelijk Gewest, (2) Antwerpen/Gent, (3) overige centrumsteden, en (4) Vlaanderen exclusief centrumsteden, waarmee we de invloed van de leefomgeving op verbondenheid kunnen analyseren.

Opleidingsniveau kent drie categorieën: (1) laagopgeleid, (2) middenopgeleid, en (3) hoogopgeleid. **Land van het hoogste diploma** kent daarentegen drie categorieën (1) geen

opleiding afgerond, (2) hoogste diploma behaald in België, (3) hoogste diploma behaald in het buitenland (i.e. herkomstland of een ander land).

De **inburgeringsstatus** wordt onderscheiden in inburgeringstraject gevolgd in Vlaanderen of Brussel tegenover geen inburgeringstraject gevolgd in Vlaanderen of Brussel, wat inzicht biedt in de rol van formele integratieprocessen. De personen die inburgering gevolgd hebben, zijn zowel respondenten die recent gestart zijn en het traject (nog) niet voltooid hebben als respondenten die het inburgeringstraject afgerond hebben.

Taalvaardigheid wordt getoetst via indices voor **kennis van het Nederlands, Frans, en Engels**, elk op een schaal van 0 tot 10, waarbij een score van 10 de hoogste mogelijke kennis aangeeft. Deze indices zijn samengesteld op basis van zelfbeoordelingen van spreken, lezen, en schrijven.

De **werksituatie** omvat werk, werkloosheid, en niet-actief. **Huishoudens naar werkintensiteit** (werkintensiteit gezin) wordt onderscheiden in (1) geen werkenden, (2) éénverdieners, en (3) tweeverdieners. Alleenstaanden worden in deze indeling niet onder de werkintensiteitscategorieën opgenomen en vormen een aparte groep. **Financiële situatie** wordt gemeten aan de hand van een 5-puntenschaal: (1) heel moeilijk rondkomen, (2) moeilijk rondkomen, (3) neutraal, (4) kan rondkomen en (5) comfortabel leven.

Mate van praktiserend gelovig wordt gemeten op een index van 0 tot 10, waarbij hogere waarden wijzen op meer praktiserend gedrag. Deze index is gecreëerd op basis van drie aspecten: (1) de frequentie van bidden, (2) deelname aan geloofsbijspraken, en (3) deelname aan de vastenperiode. De frequentie van bidden kreeg het meeste gewicht bij het samenstellen van de index, terwijl vasten het minst zwaar meetelt. Voor niet-gelovigen staat de index automatisch op 0.

Er zijn drie achtergrondkenmerken die toetsen naar het hebben van buurtcontacten van een bepaalde herkomst waarbij deze kenmerken aangeven of individuen minstens één keer per maand praten met buurtcontacten. Allereerst hebben we een binaire variabele voor **het hebben van buurtcontacten van Belgische herkomst**: (1) wel hebben (2) niet hebben. Vervolgens hebben we soortgelijke binaire variabelen voor **het hebben van buurtcontacten van eigen herkomst**¹ en voor **het hebben van buurtcontacten van andere herkomst**. Andere herkomst verwijst hierbij naar personen die niet tot de Belgische of de eigen herkomstgroep behoren. Bijvoorbeeld, voor de Congolese herkomstgroep betekent 'andere herkomst' personen die niet van Congolese herkomst en niet van Belgische herkomst zijn.

Verder hebben we ook drie binaire variabelen die verwijzen naar het wel of niet hebben van minstens vijf vrienden van een bepaalde herkomst. De eerste binaire variabele is het **hebben van vrienden van Belgische herkomst**: (1) minstens vijf vrienden van Belgische herkomst, en (2) minder dan vijf vrienden van Belgische herkomst. Opnieuw hebben we twee soortgelijke binaire variabelen voor het **hebben van (minstens vijf) vrienden van eigen herkomst** en **het hebben van (minstens vijf) vrienden van andere herkomst**. Andere herkomst verwijst hierbij naar personen die niet tot de Belgische of de eigen herkomstgroep behoren. Bijvoorbeeld, voor de Congolese herkomstgroep betekent 'andere herkomst' personen die niet van Congolese herkomst en niet van Belgische herkomst zijn.

Deze uitgebreide set van achtergrondkenmerken stelt ons in staat om een diepgaand beeld te krijgen van de variabelen die de sociale cohesie mogelijk beïnvloeden.

Afhankelijke variabelen

Zoals eerder aangehaald focust deze paper op verschillende deelthema's van negatieve ervaringen en discriminatie als afhankelijke variabelen: Discriminatie (4.1), Negatieve ervaringen in de openbare ruimte (4.2), Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een woning (4.3), Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (4.4), Negatieve ervaringen op of door het werk (4.5),

¹ Het achtergrondkenmerk 'hebben van buurtcontacten van eigen herkomst' wordt niet besproken voor de Belgische herkomstgroep. De bespreking van alle drie de binaire achtergrondkenmerken rond het hebben van buurtcontacten is beperkt tot het interactiemodel om verwarring over de referentiegroep te voorkomen. Hetzelfde geldt voor de drie achtergrondkenmerken rond het 'hebben van vrienden'.

Negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding (4.6), Negatieve ervaringen van één van uw schoolgaande kinderen (4.7), en Politiecontrole (4.8).

Bij alle deelthema's worden personen van Belgische herkomst meegenomen in de analyses. Vanwege het feit dat alle personen in de "Belgische herkomstgroep" dezelfde waarde hebben voor de variabele "generatie" (namelijk "Belgische herkomst"), kan deze eigenschap niet zomaar in de analyse worden opgenomen. Dit zou namelijk leiden tot multicollineariteit bij de regressie. Multicollineariteit treedt op wanneer twee of meer onafhankelijke variabelen in een regressiemodel sterk aan elkaar gerelateerd zijn, waardoor het moeilijker wordt om hun afzonderlijke effecten te onderscheiden. Daarom gebruiken we een gecombineerde variabele die zowel herkomst als generatie integreert, genaamd "**Herkomst_Generatie**." Dit stelt ons in staat om beide factoren in onze analyse te betrekken. De variabele "Herkomst_Generatie" bestaat uit 13 categorieën: (1) Belgische herkomst, (2) Marokkaanse herkomst – eerste generatie, (3) Marokkaanse herkomst – tweede generatie, (4) Turkse herkomst – eerste generatie, (5) Turkse herkomst – tweede generatie, (6) Congolese herkomst – eerste generatie, (7) Congolese herkomst – tweede generatie, (8) Afghaanse herkomst – eerste generatie, (9) Afghaanse herkomst – tweede generatie, (10) Roemeense herkomst – eerste generatie, (11) Roemeense herkomst – tweede generatie, (12) Poolse herkomst – eerste generatie, (13) Poolse herkomst – tweede generatie.

Voor de analyses inclusief de personen van Belgische herkomst worden verder ook nog volgende achtergrondkenmerken uit het interactie-model gehaald: (1) inburgeringstraject gevolgd (2) aantal jaren in België, (3) het hebben van buurtcontacten van eigen herkomst, en (4) het hebben van vrienden van eigen herkomst. Dit zou opnieuw leiden tot multicollineariteit, omdat alle personen van Belgische herkomst (1) nooit een inburgeringstraject hebben gestart (en dus allemaal een waarde 0 hebben voor die variabele), (2) ze geen data hebben voor het aantal jaren in België, (3) het hebben van buurtcontacten van eigen herkomst al wordt getoetst bij het hebben van buurtcontacten van Belgische herkomst en (4) het hebben van vrienden van eigen herkomst al wordt getoetst bij het hebben van vrienden van Belgische herkomst.

Om toch een interactie-model (model 2) te kunnen schatten inclusief deze drie achtergrondkenmerken, en zo het effect van deze kenmerken te achterhalen, werd een apart model uitgedraaid zonder personen van Belgische herkomst.

Populatie en steekproef

Voor deze studie is per herkomstgroep een steekproef getrokken, zodat er ongeveer 750 respondenten per groep zijn, rekening houdend met de verwachte responspercentages. Om de resultaten beter te laten overeenkomen met de populatie binnen elke herkomstgroep, zijn de resultaten gewogen binnen elke herkomstgroep. Het is belangrijk op te merken dat we niet spreken over de Belgische populatie in zijn geheel, aangezien niet alle herkomstgroepen binnen België zijn bevraagd en de weging enkel binnen de herkomstgroepen plaatsvindt. Deze gewichten worden toegepast in de regressieanalyses om bijvoorbeeld de invloed van de kennis van het Nederlands op specifieke afhankelijke variabelen over de bevraagde herkomstgroepen heen te kunnen analyseren.

In de onderzoeksdata van de SID-survey zijn sommige respondenten opgenomen die niet de volledige vragenlijst hebben ingevuld. Voor de analyses in deze paper zijn respondenten die drie of meer achtergrondkenmerken niet hebben ingevuld, uitgesloten. Dit betroffen in totaal 65 respondenten, verspreid over de verschillende herkomstgroepen, die uit de analyse zijn weggelaten om de betrouwbaarheid van de resultaten te waarborgen.

Meer informatie omtrent de steekproef en weging die in deze studie is toegepast, kan men terugvinden in het methodologisch rapport van de Samenleven in Diversiteit (SID) 2022 (Methodologisch Rapport Samenleven in Diversiteit, 2022).

4 ANALYSE

4.1 Ervaren van discriminatie

Overkoepelende bevindingen:

- Onder de onderzochte herkomstgroepen ervaren personen van Congolese herkomst het vaakst discriminatie, gevolgd door de Marokkaanse en Turkse herkomstgroep.
- Bij de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomstgroepen, ervaart de tweede generatie significant meer discriminatie dan de eerste generatie.
- Jongeren ervaren meer discriminatie dan ouderen.
- Er is een duidelijke associatie tussen het beter rondkomen met het inkomen en minder discriminatie ervaren.
- Mensen die beter Engels of Nederlands kunnen, ervaren meer discriminatie.
- Het hebben van minstens 5 vrienden van Belgische herkomst is geassocieerd met minder discriminatie ervaren. Omgekeerd is het hebben van minstens 5 vrienden van eigen herkomst geassocieerd met meer discriminatie ervaren.

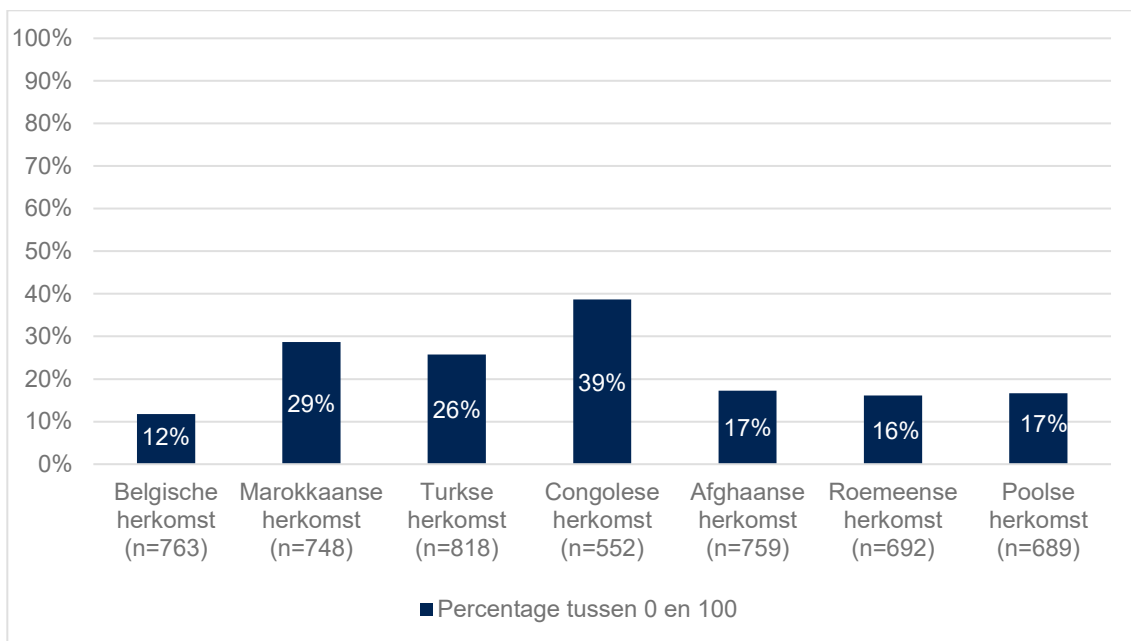
In deze sectie richten we ons op het begrijpen van de verbanden tussen het ervaren van discriminatie en verschillende achtergrondkenmerken, gebaseerd op de data verkregen uit de SID-survey (Samenleven in Diversiteit).

De kern van ons onderzoek draait om een binaire afhankelijke variabele, die aangeeft of individuen in de afgelopen twaalf maanden discriminatie hebben ervaren of niet. Deze variabele is geconstrueerd op basis van de vraag: "Denkt u dat u de voorbije 12 maanden slachtoffer bent geweest van discriminatie?" Dit kon discriminatie zijn omwille van alle mogelijke redenen, bijvoorbeeld: geslacht, huidskleur, leeftijd, ... Aangezien deze vraag uitsluitend in 2022 is gesteld, omvat deze sectie geen vergelijkingen met gegevens uit 2017.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

We gebruiken een logistische regressieanalyse om de ervaringen van discriminatie in relatie tot herkomst te bekijken. Hierbij vergelijken we de Marokkaanse, Turkse, Congolese, Afghaanse, Roemeense en Poolse herkomstgroepen ten opzichte van de Belgische herkomstgroep.

Uit deze analyse blijkt dat mensen met een niet-Belgische herkomst significant vaker discriminatie ervaren in vergelijking met mensen van Belgische herkomst. Personen met een Congolese herkomst ervaren met 39% het meeste discriminatie, gevolgd door personen met Marokkaanse (29%) en Turkse (26%) herkomst. De Afghaanse, Poolse en Roemeense herkomstgroepen ervaren vergelijkbare percentages van discriminatie, namelijk respectievelijk 17%, 17% en 16%.

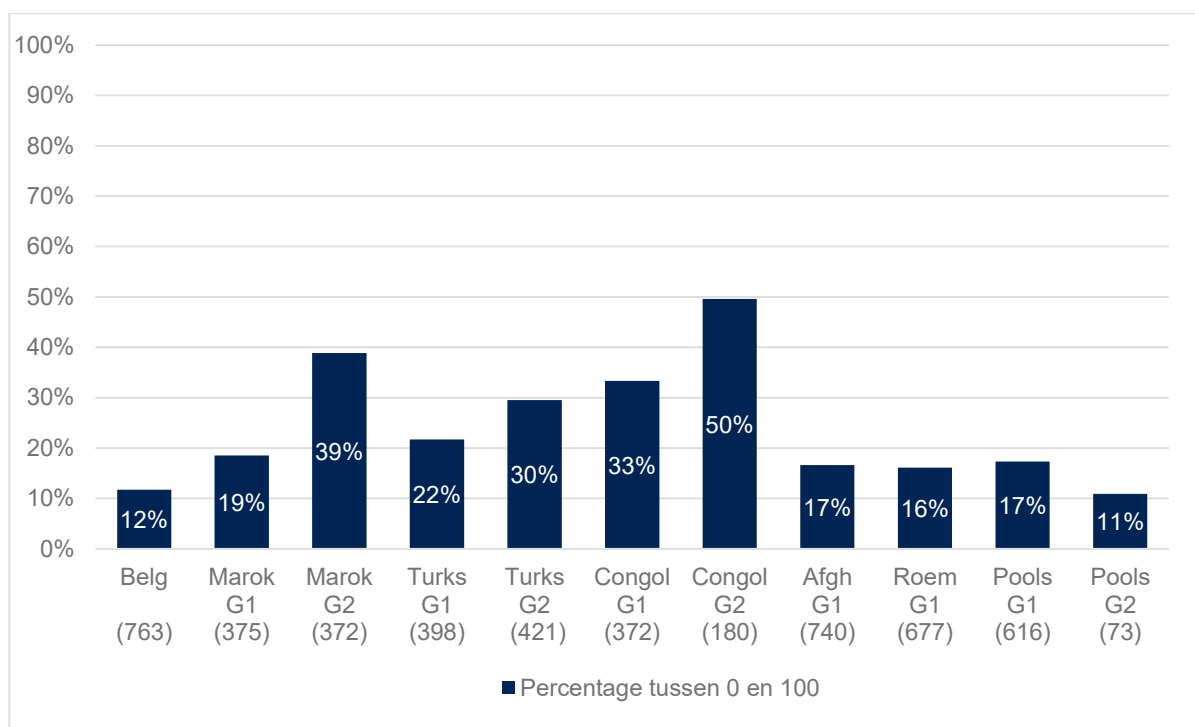
Figuur 1: Percentage dat discriminatie heeft ervaren voor de verschillende herkomstgroepen.

We bekijken verder hoe verschillende generaties binnen dezelfde herkomstgroepen de ervaring van discriminatie ondervinden. Uit de analyse blijkt dat voor de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomstgroepen, de tweede generatie aanzienlijk meer discriminatie ervaart in vergelijking met de eerste generatie. Bij de Marokkaanse herkomst bijvoorbeeld, ervaart 39% van de tweede generatie discriminatie, wat aanzienlijk hoger is dan de 19% bij de eerste generatie. De tweede generatie van de Congolese herkomst geeft het vaakst aan discriminatie te ervaren (50%). Deze bevinding wordt ondersteund door het concept van de “integratieparadox” (Dagevos et al., 2022, De Boom et al., 2023). Dit houdt in dat hoewel de tweede generatie vaak beter geïntegreerd is (bijvoorbeeld met een hoger opleidingsniveau en betere taalbeheersing), zij ook hogere verwachtingen hebben van gelijke behandeling omdat zij in het ontvangstland zijn geboren en opgeleid. Wanneer deze verwachtingen niet worden waargemaakt, leidt dit tot een verhoogd bewustzijn van en gevoeligheid voor discriminatie, waardoor zij het vaker ervaren dan de eerste generatie.

De tweede generatie van de Poolse herkomstgroep is niet significant verschillend van de Belgische herkomstgroep, dus personen van deze herkomstgroep ervaren niet vaker discriminatie dan personen van Belgische herkomst.

Om verder inzicht te verkrijgen in de verschillen tussen generaties binnen elke herkomstgroep, is een reeks t-tests uitgevoerd². Deze tests vergelijken het percentage dat discriminatie heeft ervaren tussen de eerste en tweede generatie binnen elke herkomstgroep. Deze analyse bevestigt dat de tweede generatie bij de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomst significant meer discriminatie ervaren dan de eerste generatie. Bij de Poolse herkomstgroep is er geen significant verschil tussen de eerste en tweede generatie.

² Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om het percentage discriminatie van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=19) en Roemeense (n=16) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

Figuur 2: Percentage personen dat discriminatie heeft ervaren voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

In deze fase van ons onderzoek bekijken we hoe sterk mensen discriminatie ervaren. We doen dit voor verschillende herkomstgroepen, en maken daarbij onderscheid tussen eerste en tweede generatie. Ook houden we rekening met andere achtergrondkenmerken.

Uit de analyse blijkt dat de verschillen in ervaren discriminatie tussen sommige herkomstgroepen en mensen van Belgische herkomst blijven bestaan, zelfs na correctie voor die factoren. Zo ondervinden mensen met Congolese herkomst, zowel in de eerste als tweede generatie, nog steeds veel discriminatie-ervaringen.

Verder zien we dat de tweede generatie van Poolse herkomst geen duidelijk verschil toont met mensen van Belgische herkomst, net zoals in de eerdere analyse. Hetzelfde geldt nu ook voor de eerste generatie met Afghaanse herkomst: hun ervaringen met discriminatie verschillen niet meer significant van die van Belgische herkomst.

Wat betreft andere achtergrondkenmerken, is het hebben van minstens vijf **vrienden van Belgische herkomst** geassocieerd met het ervaren van minder discriminatie. Aan de andere kant, het hebben van minstens vijf **vrienden van een andere herkomst** is geassocieerd met meer discriminatie ervaren.

Verder tonen de resultaten dat **leeftijd** ook gerelateerd is aan het al dan niet ervaren van discriminatie. Zo ervaren jongeren meer discriminatie. Andriessen et al. (2020) gaf eerder ook aan dat jongeren in Nederland over het geheel genomen meer discriminatie ervaren dan oudere mensen. Dit verschil is zelfs tweemaal zo groot vergeleken met 65-plussers. Een verklaring die Andriessen et al. (2020) hiervoor geeft is dat ouderen, met name 65-plussers, doorgaans minder participeren op maatschappelijke terreinen zoals onderwijs en de arbeidsmarkt, waar discriminatie vaak voorkomt.

Ook degenen die financieel kunnen rondkomen met het inkomen ervaren minder discriminatie.

Echter, een betere beheersing van het Nederlands en Engels blijkt samen te hangen met meer discriminatie ervaren. Dit zou opnieuw, indirect, het gevolg kunnen zijn van de “integratieparadox” die hierboven al vermeld werd (Dagevos et al., 2022, De Boom et al., 2023)

Tot slot zien we dat diegene die het diploma in België hebben behaald meer discriminatie ervaren dan diegene die het diploma in het buitenland hebben behaald. We merken hierbij wel op dat het vooral personen uit de eerste generatie zijn die een opleiding in het buitenland hebben afgerond.

Een visuele weergave van de achtergrondkenmerken die geassocieerd zijn met het ervaren van discriminatie is beschikbaar in **Appendix A: Ervaren van discriminatie**. Achtergrondkenmerken die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

Nu richten we ons op het begrijpen van hoe interactie-effecten tussen herkomstgroepen en achtergrondkenmerken samenvallen met het wel of niet ervaren van discriminatie. Uit de analyse van de interactietermen komen enkele opvallende patronen naar voren die dieper inzicht geven in de verschillen tussen de herkomstgroepen in België. De resultaten belichten de herkomstgroepen waar de effecten van de achtergrondkenmerken significant verschillen van de Belgische herkomstgroep (de referentiegroep). Voor de overige herkomstgroepen, die niet specifiek worden genoemd, geldt dat de effecten van de achtergrondkenmerken niet significant verschillen van de Belgische herkomstgroep, wat impliceert dat deze kenmerken een vergelijkbare associatie hebben op het ervaren van discriminatie als bij de Belgische herkomstgroep.

Personen van Belgische herkomst die in Brussel **wonen** ervaren niet meer of minder discriminatie dan degenen die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen. Bij personen met een Roemeense herkomst zien we een ander patroon: zij ervaren minder discriminatie wanneer ze in Brussel wonen in vergelijking met Vlaanderen exclusief de centrumsteden.

Individueen van Belgische herkomst die in Antwerpen of Gent wonen, ervaren wel vaker discriminatie in vergelijking met diegenen die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen. Bij de Poolse, Marokkaanse en Congolese herkomstgroepen zien we dat het wonen in Antwerpen of Gent niet is geassocieerd met meer ervaren discriminatie; bij de Roemeense herkomst is de associatie zelfs omgekeerd. Dit betekent dat wonen in Antwerpen of Gent samenhangt met het ervaren van minder discriminatie bij de Roemeense herkomstgroep.

Een visuele weergave van de interactie-effecten die geassocieerd zijn met het ervaren van discriminatie is beschikbaar in **Appendix A: Ervaren van discriminatie**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

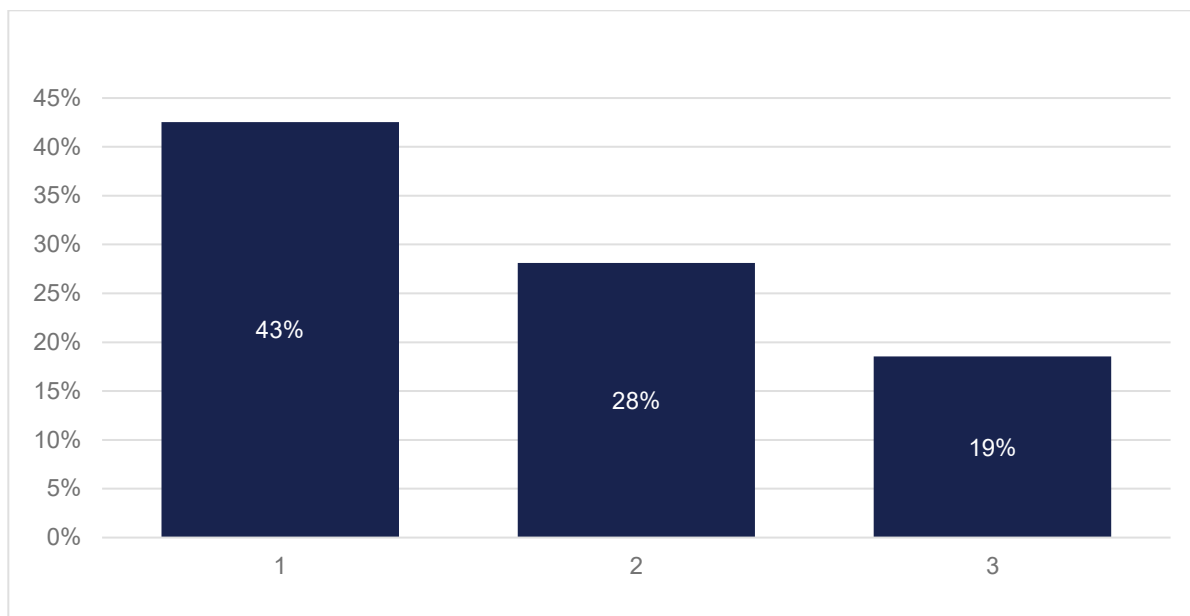
Profielen

In de beslissingsboomanalyses, die afzonderlijk per herkomstgroep zijn uitgevoerd, komen er enkele kenmerkende profielen naar voren die meer of minder discriminatie ervaren, afhankelijk van specifieke achtergrondkenmerken. Het getal tussen haakjes toont het percentage personen dat discriminatie ervaart van dat specifieke profiel.

Hieronder richten we ons op de **gedetailleerde resultaten van de beslissingsbomen per herkomstgroep**, waarbij we de specifieke factoren die binnen elke groep van invloed zijn op het ervaren van discriminatie nader bekijken. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor splitsing binnen de achtergrondkenmerken, zoals het aantal jaren in België, dat in verschillende contexten kan leiden tot uiteenlopende splitsingspunten zoals 34 jaar of een geheel ander getal.

Binnen de *Marokkaanse herkomstgroep* wordt generatie als belangrijke factor geïdentificeerd. Bij personen van de eerste generatie ervaart gemiddeld 19% discriminatie, wat lager is dan bij de tweede generatie waar gemiddeld 39% discriminatie ervaart. Vooral de tweede generatie met buurtcontacten van Belgische herkomst ervaren meer discriminatie (gemiddeld 43%).

Figuur 3 en **Tabel 1** tonen de eindprofielen van de beslissingsboom voor de Marokkaanse herkomstgroep. Deze profielen zijn gecreëerd om zoveel mogelijk differentiatie te hebben in het wel of niet ervaren van discriminatie. Er is geen overlap tussen de profielen en de profielen samen vormen de volledige herkomstgroep (steekproef n=748). De figuur geeft het percentage van het ervaren van discriminatie voor de verschillende profielen weer. De tabel geeft ook de steekproefgrootte binnenin elk profiel en de beschrijving van het profiel weer.

Figuur 3: Model 3: beslissingsboom voor de Marokkaanse herkomstgroep. Afhankelijke: Ervaren van discriminatie.

Tabel 1: Model 3: beslissingsboom voor de Marokkaanse herkomstgroep. Afhankelijke: Ervaren van discriminatie.

Profiel	N	Percentage	Beschrijving
1	278	43%	Tweede generatie, wel buurtcontacten van Belgische herkomst
2	94	28%	Tweede generatie, geen buurtcontacten van Belgische herkomst
3	375	19%	Eerste generatie

De staafdiagrammen en tabellen met alle eindprofielen die uit de beslissingsboomanalyses komen, zijn voor de andere herkomstgroepen toegevoegd in **Appendix A: Ervaren van discriminatie**.

Voor de *Belgische herkomstgroep* is het hebben van vrienden met een andere herkomst de meest differentiërende variabele. Personen met minstens vijf vrienden van andere herkomst ervaren vaker discriminatie (i.e. 17% ervaart discriminatie) dan diegenen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst en zonder buurtcontacten van andere herkomst (6%).

In de *Turkse herkomstgroep* is de plaats waar het hoogste diploma behaald is onderscheidend. Individuen zonder een afgeronde opleiding ervaren de minste discriminatie (8%), terwijl diegenen met een opleiding in België, vooral individuen die alleenstaand zijn of een partner hebben zonder kinderen, meer discriminatie ervaren (49%).

Voor de *Congolese herkomstgroep* ervaren zij die hun opleiding in België hebben afgerond meer discriminatie (50%), en dit is nog hoger bij degenen met minstens vijf vrienden van andere herkomst (57%).

In de *Afghaanse herkomstgroep* is de plaats waar het hoogste diploma is behaald de meest differentiërende variabele. Personen die hun opleiding in België hebben voltooid ervaren meer discriminatie (29%) dan diegenen die hun opleiding elders hebben voltooid of geen opleiding hebben afgerond (15%).

Binnen de *Roemeense herkomstgroep* ervaren mensen die moeilijk rondkomen met hun inkomen meer discriminatie (31%). Zij die goed kunnen rondkomen en ouder dan 40 jaar zijn, ervaren minder discriminatie (6%).

In de *Poolse herkomstgroep* zien we dat moeilijker rondkomen met het inkomen gekoppeld is aan meer ervaren discriminatie (25%). Degenen die financieel (goed) kunnen rondkomen met het inkomen en minder dan vijf vrienden van andere herkomst hebben, ervaren minder discriminatie (11%).

4.2 Negatieve ervaringen in de openbare ruimte

Overkoepelende bevindingen:

- Onder de onderzochte herkomstgroepen ervaren personen van Congolese herkomst het vaakst negatieve ervaringen in de openbare ruimte, gevolgd door de Marokkaanse herkomstgroep.
- Verder zien we voor de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomstgroepen dat de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte ondervindt dan de eerste generatie.
- Er is een duidelijk verband tussen het beter rondkomen met het inkomen en minder negatieve ervaringen in de openbare ruimte.
- Personen die wonen in Antwerpen of Gent hebben meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan personen die wonen in Vlaanderen exclusief de centrumsteden.
- De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

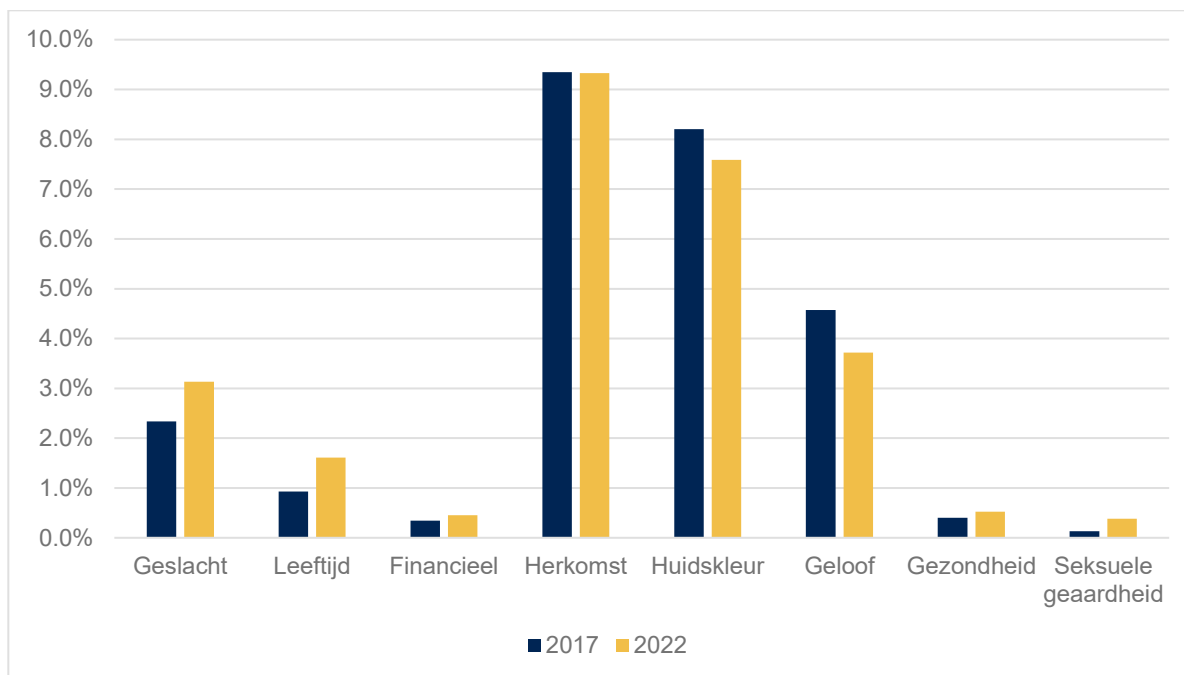
In deze sectie richten we ons op het begrijpen en analyseren van de profielen van personen die in België vaak negatieve ervaringen in de openbare ruimte meemaken. De centrale vraag die we ons stellen is: *"Welk profiel hebben deze personen en zien we een evolutie in de tijd?"*

Om deze vraag te beantwoorden werden respondenten gevraagd naar verschillende negatieve ervaringen in de openbare ruimte de voorbije 12 maanden aan de hand van specifieke situaties: (1) *"Mensen ontweken mij. (bijvoorbeeld: ze willen niet naast mij zitten in de bus, wachtzaal,...)"* (2) *"Het personeel van de tram, trein of bus behandelde mij niet correct."* (3) *"Ik ben op straat of in het verkeer uitgescholden of nageroepen."* (4) *"Er zijn met opzet spullen van mij kapotgemaakt."* (5) *"Ik ben op straat of in het verkeer bedreigd, geschopt of geslagen."*

Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd significant veranderd zijn, voeren we een t-test³ uit. In 2022 zijn de redenen geslacht, leeftijd en seksuele geaardheid significant vaker aangeduid dan in 2017. Binnen de reden geslacht zijn het de vrouwen die significant vaker negatieve ervaringen in de openbare ruimte meemaken in 2022 dan in 2017, dit verschil in tijd is niet significant voor mannen. De reden geloof, daarentegen, is in 2022 significant minder vaak aangeduid dan in 2017.

³ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

Figuur 4: Redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring in de openbare ruimte hebben meegemaakt.

In **Appendix B: Negatieve ervaringen in de openbare ruimte** tonen we de redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring in de openbare ruimte hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen in de openbare ruimte” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie dashboard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben personen van Congolese herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof: 38% van de respondenten uit deze groep gaf dit aan. Bij respondenten van Marokkaanse herkomst ligt dit cijfer op 25%. Voor de Turkse en Afghaanse herkomstsgroepen gaat het respectievelijk om 15% en 12%. De laagste percentages negatieve ervaringen worden ondervonden door personen van Belgische (3%), Poolse (4%) en Roemeense (5%) herkomst.

In het vervolg van ons onderzoek is de afhankelijke variabele een index die de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte meet op een schaal van 1 tot 10. De index is samengesteld uit de vijf specifieke statements die betrekking hebben op negatieve ervaringen in de openbare ruimte. Bij deze afhankelijke variabele focussen we ook enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Als er hierna gesproken wordt over “negatieve ervaringen” gaat dit enkel over negatieve ervaringen omwille van deze drie specifieke redenen.

Respondenten werden gevraagd of de genoemde negatieve ervaringen één keer dan wel meerdere keren voorkwamen. Wanneer een respondent aangaf dat een ervaring meerdere keren voorkwam, wordt deze ervaring dubbel gewogen in de berekening van de index. Hierdoor reflecteert een hoge waarde op de index het vaker voorkomen van negatieve ervaringen in de openbare ruimte⁴.

⁴ De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Ter illustratie, als een persoon bij elk van die 5 vragen "geen negatieve ervaringen" aangeeft, dan is zijn score "0" op de index. Duidt een persoon bij elk van de vragen "meerdere negatieve ervaringen" aan, dan is zijn score "10" op de index.

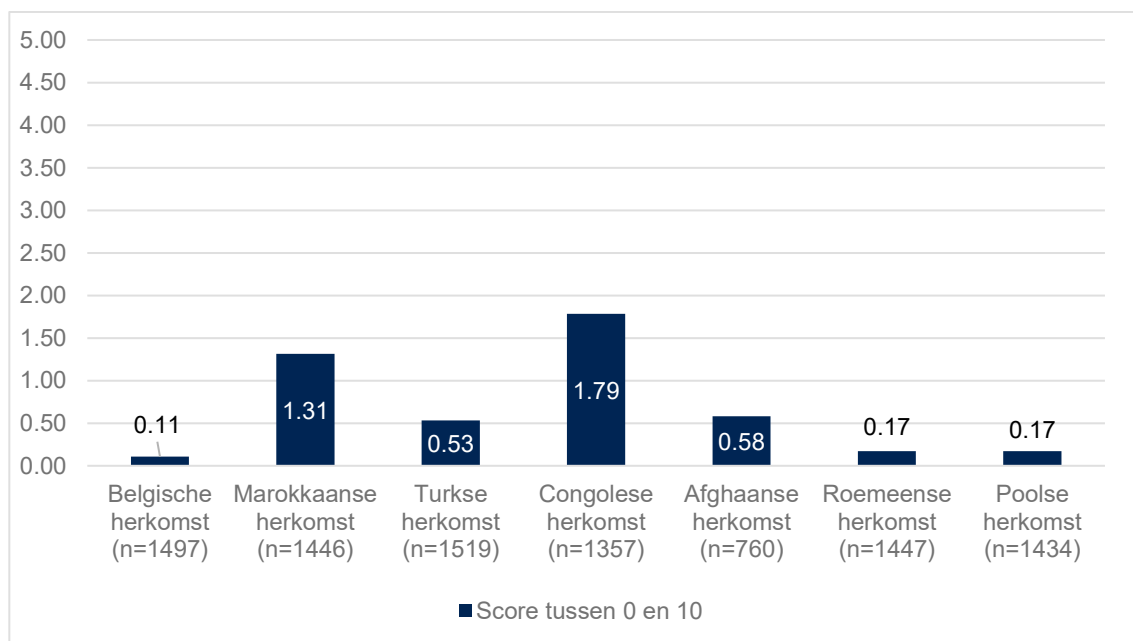
Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

We gebruiken een lineaire regressieanalyse om te begrijpen hoe verschillende herkomstgroepen in België verschillen in de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte, specifiek omwille van herkomst, huidskleur, of geloof. Omdat er binnen de Belgische herkomstgroep zeer weinig mensen zijn met een donkere huidskleur of zichtbare geloofskenners en omdat de Belgische herkomst (in veel gevallen) de herkomst is van de meerderheid, is het 'logisch' dat er weinig personen binnen deze groep aangeven negatieve ervaringen te hebben omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Indien we ervan uitgaan dat het streefdoel 'geen voorkomen van negatieve ervaringen' is en dit binnen de Belgische herkomst bijna benaderd wordt, gebruiken we in het vervolg van deze paper de Belgische herkomstgroep als referentiecategorie.

De resultaten van de regressieanalyse tonen aan dat personen van Congolese en Marokkaanse herkomst significant hogere frequenties van negatieve ervaringen hebben vergeleken met de Belgische herkomstgroep. Voor de Congolese herkomst is de frequentie 1.68 hoger op de index, voor de Marokkaanse herkomst 1.20 hoger, wat aangeeft dat deze twee herkomstgroepen de hoogste frequentie hebben.

Andere herkomstgroepen, zoals de Afghaanse en Turkse herkomstgroepen hebben ook significant meer negatieve ervaringen dan de Belgische herkomstgroep. De waarde voor deze groepen bedraagt respectievelijk 0.47 en 0.42 meer dan de waarde voor de Belgische herkomstgroep. Dit betekent dat hun gemiddeldes ook hoger liggen, zij het minder uitgesproken dan voor de Congolese of Marokkaanse herkomstgroepen.

Het aantal negatieve ervaringen van de Roemeense en Poolse herkomstgroepen daarentegen verschilt niet significant van de waarde voor de Belgische herkomstgroep.

Figuur 5: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, in de openbare ruimte voor de verschillende herkomstgroepen.

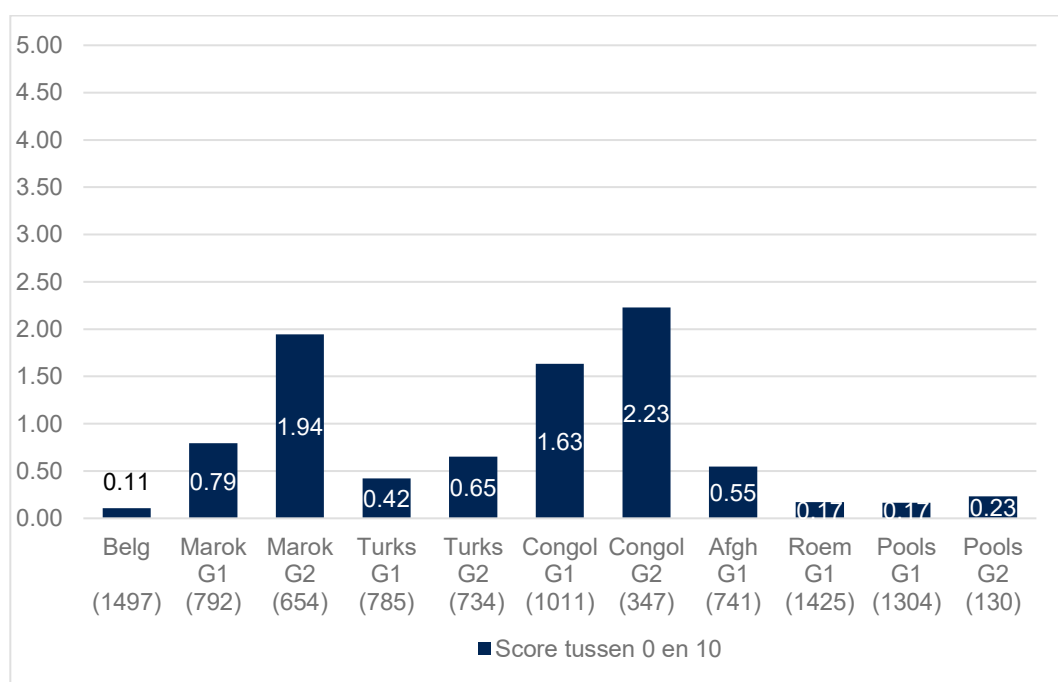
We hebben de lineaire regressieanalyse verder verfijnd door herkomstgroepen op te splitsen naar eerste en tweede generatie. Dit helpt ons de invloed van generaties op de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte beter te begrijpen.

De Poolse herkomstgroep, ongeacht de generatie, verschilt niet significant met de Belgische herkomstgroep. Alle overige buitenlandse herkomstgroepen, zowel de eerste als tweede generatie,

vertonen wel een significant verschil ten opzichte van de Belgische herkomstgroep. Specifiek toont de tweede generatie van Congolese herkomst de hoogste frequentie aan negatieve ervaringen in de openbare ruimte in vergelijking met de Belgische herkomstgroep, gevolgd door de Marokkaanse tweede generatie.

Als we deze generatie-specifieke resultaten vergelijken met de eerdere analyse zonder generatie-onderscheid, zien we dat het verschil tussen generaties belangrijk is. In het algemeen ondervindt de tweede generatie meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan de eerste generatie. Zoals eerder aangehaald wordt deze bevinding ondersteund door het concept van de “integratieparadox” (Dagevos et al., 2022, De Boom et al., 2023).

Om verder inzicht te krijgen in de verschillen tussen generaties binnen elke herkomstgroep, is een reeks t-tests uitgevoerd.⁵ Deze tests vergelijken de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte tussen de eerste en tweede generatie binnen elke herkomstgroep. Hieruit blijkt dat voor de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomstgroepen de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte ondervindt dan de eerste generatie. Voor de Poolse herkomst werd geen significant verschil tussen de generaties waargenomen.

Figuur 6: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

Bij een verdere regressieanalyse hebben we zowel de herkomstgroepen opgesplitst naar generatie als andere achtergrondkenmerken meegenomen om een genuanceerder beeld te krijgen van de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

De resultaten tonen aan dat bepaalde verschillen tussen herkomstgroepen blijven bestaan, zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken. Personen van Marokkaanse en Congolese herkomst (zowel eerste als tweede generatie) blijven significant hogere frequenties van negatieve ervaringen aangeven dan de Belgische referentiegroep. Bij de Turkse herkomstgroep is nu enkel de tweede generatie significant verschillend van de Belgische herkomstgroep; dit

⁵ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=19) en Roemeense (n=22) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

suggereert dat de achtergrondkenmerken verklaren waarom de eerste generatie meer negatieve ervaringen meemaken dan de Belgische herkomstgroep.

Wanneer we de andere achtergrondkenmerken bekijken, zien we dat meer **praktiserend gelovig zijn** samengaat met meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte.⁶

Personen die **wonen** in Antwerpen of Gent hebben meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan personen die wonen in Vlaanderen exclusief de centrumsteden. Er is geen significant verschil tussen wonen in Brussel of de overige centrumsteden tegenover wonen in Vlaanderen exclusief de centrumsteden.

Een betere kennis van zowel het **Nederlands** als het **Engels** is eveneens gerelateerd aan meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

Tot slot zien we dat beter **rondkomen met het inkomen** samenhangt met minder negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

Een visuele weergave van de achtergrondkenmerken die geassocieerd zijn met de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte is beschikbaar in **Appendix B: Negatieve ervaringen in de openbare ruimte**. Achtergrondkenmerken die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

In de volgende fase van onze analyse hebben we interactie-termen toegevoegd tussen herkomstgroepen en andere achtergrondkenmerken. Deze interacties bieden ons een dieper inzicht in hoe verschillende achtergrondkenmerken de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte beïnvloeden binnen de verschillende herkomstgroepen. De resultaten belichten de herkomstgroepen waar de effecten van de achtergrondkenmerken significant verschillen van de Belgische herkomstgroep (de referentiegroep). Voor de overige herkomstgroepen, die niet specifiek worden genoemd, geldt dat de effecten van de achtergrondkenmerken niet significant verschillen van de Belgische herkomstgroep, wat impliceert dat deze kenmerken een vergelijkbare associatie hebben op de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte als bij de Belgische herkomstgroep.

Uit de analyse blijkt dat er binnen de Belgische herkomstgroep geen verband is tussen **geslacht** en de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte. Bij de Marokkaanse herkomstgroepen hebben vrouwen vaker negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan mannen. Bij vrouwen die altijd of soms de hoofddoek dragen is het aantal negatieve ervaringen in de openbare ruimte significant hoger dan bij vrouwen die nooit een hoofddoek dragen.

Een visuele weergave van de interactie-effecten die geassocieerd zijn met de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte is beschikbaar in **Appendix B: Negatieve ervaringen in de openbare ruimte**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Profielen

Naast de interactietermen in onze regressieanalyse geven de beslissingsbomen per herkomstgroep extra inzicht in welke profielen verschillen in hoe vaak zij negatieve ervaringen hebben in de openbare ruimte. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor splitsing binnen de achtergrondkenmerken, zoals de leeftijd, dat in verschillende contexten kan leiden tot uiteenlopende splitsingspunten zoals 34 jaar of een geheel ander getal. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.03 en 2.82.

⁶ In de beslissingsbomen komt de mate van praktiserend gelovig zijn niet naar boven als differentiërende factor. Dit betekent dat er andere achtergrondkenmerken die meer differentiërend zijn voor de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof.

Personen van de *Belgische herkomstgroep* ervaren niet vaak negatieve ervaringen in de openbare ruimte in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Binnen deze herkomstgroep is de meest differentiërende variabele het financieel rondkomen; individuen die minder goed kunnen rondkomen met hun inkomen ondervinden meer negatieve ervaringen (0.41).

Bij de *Marokkaanse herkomstgroep* blijkt generatie de meest differentiërende factor: de tweede generatie ervaart meer negatieve ervaringen (1.94) dan de eerste (0.79). Voor deze tweede generatie is het financieel niet kunnen rondkomen een grote factor die bijdraagt aan meer negatieve ervaringen (2.82).

Voor de *Turkse herkomstgroep* is de kennis van het Nederlands de meest bepalende factor, waarbij individuen met een zeer goede kennis van het Nederlands vaker negatieve ervaringen ondervinden (0.74) dan individuen met een minder goede kennis van het Nederlands (0.32). Naast de kennis van het Nederlands, heeft ook financieel rondkomen een invloed; zij die beter financieel rondkomen hebben minder negatieve ervaringen.

Binnen de *Congolese herkomstgroep* speelt financieel rondkomen een belangrijke rol, waarbij individuen die heel moeilijk kunnen rondkomen meer negatieve ervaringen hebben (2.70). Voor personen die beter rondkomen met het inkomen blijkt leeftijd ook significant; personen jonger dan 25 jaar hebben meer negatieve ervaringen dan oudere personen.

In de *Afghaanse herkomstgroep* blijkt dat de plaats van opleiding de meest differentiërende factor is.⁷ Zij die hun opleiding in België hebben gevolgd ondervinden meer negatieve ervaringen (1.02) dan degenen met buitenlandse opleidingen of zonder afgeronde opleiding (0.50).

Rondkomen met het inkomen is ook bij de *Roemeense herkomstgroep* de meest onderscheidende factor; zij die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen, ondervinden minder negatieve ervaringen (0.12) dan zij die moeilijker rondkomen met het inkomen (0.39).

Leeftijd is bij de *Poolse herkomstgroep* het bepalende kenmerk. Jongeren van 21 jaar of jonger ervaren de meeste negatieve ervaringen (0.38). Ook mensen tussen 27 en 41 jaar die geen buurtcontacten van Belgische oorsprong hebben, hebben meer negatieve ervaringen (0.40). Individen ouder dan 34 jaar die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen ervaren de minst negatieve ervaringen (0.03).

Invloed van de tijd

In onze analyse hebben we twee meetmomenten onderzocht, namelijk 2017 en 2022. Hierbij hebben we gekeken naar verschillen in de afhankelijke variabele, de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte, en de associatie van verschillende achtergrondkenmerken met deze frequentie bij beide meetmomenten.

De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

Een verdere vergelijking toont echter enkele interessante patronen. Ten eerste, in 2017 was de kennis van het Frans niet duidelijk verbonden met hoe vaak mensen negatieve ervaringen in de openbare ruimte hadden. In 2022 zien we echter een negatief verband: respondenten met een betere beheersing van het Frans ondervinden minder negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

In 2017 was er geen duidelijk verband tussen de kennis van het Engels en hoe vaak mensen negatieve ervaringen hadden in de openbare ruimte. In 2022 is er echter een positief verband: een betere beheersing van het Engels hangt samen met een toename in negatieve ervaringen.

Een visuele weergave van de achtergrondkenmerken die een verschillend effect hebben in 2017 ten opzichte van 2022 wordt weergegeven in **Appendix B: Frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

⁷ Herinner, de Afghaanse herkomstgroep bestaat overwegend uit respondenten van de eerste generatie.

4.3 Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning

Overkoepelende bevindingen:

- Respondenten met een Congolese herkomst ondervinden het vaakst negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning, gevolgd door respondenten van Marokkaanse herkomst.
- Verder zien we voor de Marokkaanse herkomstsgroep dat de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning ondervindt dan de eerste generatie. Bij de Congolese herkomstsgroep is dit effect omgekeerd: daar ondervindt de eerste generatie significant meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning dan de tweede generatie.
- Respondenten die financieel beter kunnen rondkomen ervaren minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een woning.
- Respondenten die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen, ervaren minder negatieve ervaringen bij de zoektocht naar een woning dan respondenten die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen.
- Een betere kennis van het Engels blijkt samen te hangen met een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een woning.
- Uit de analyse bleek dat de tijdsvariabele niet significant is, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning tussen 2017 en 2022 stabiel is gebleven.

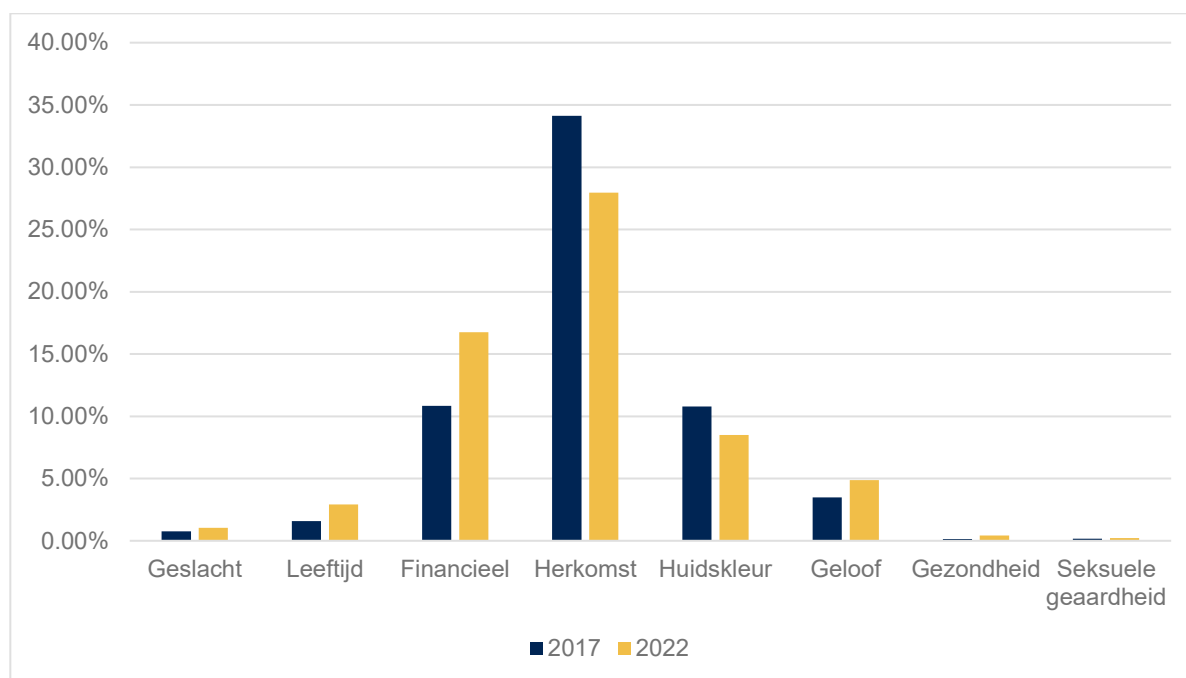
In dit deel onderzoeken we wie in België regelmatig negatieve ervaringen heeft tijdens het zoeken naar een huurwoning. We proberen daarbij te achterhalen hoe hun profiel eruitziet en of dit door de jaren heen is veranderd.

Voor dit doel zijn respondenten bevraagd over specifieke negatieve ervaringen die zij hebben ondervonden de voorbije 5 jaar bij de zoektocht naar een huurwoning, namelijk: (1) * 'De verhuurder zei dat het huis al verhuurd was, maar ik denk dat dat niet waar was.', (2) * 'De huurprijs voor het huis was plots hoger, toen ik contact opnam met de verhuurder.'* en (3) * 'De verhuurder zei dat hij of zij niet aan mij wilde verhuren.'*.

Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd significant veranderd zijn, voeren we een t-test⁸ uit. De resultaten tonen een significante stijging bij leeftijd en financiële situatie, en een significante daling bij herkomst en huidskleur tussen de onderzochte periodes.

⁸ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

Figuur 7: Redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de zoektocht naar een huurwoning hebben meegemaakt.

In **Appendix C: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning** tonen we de verschillende reden waarbij respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de zoektocht naar een huurwoning hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een woning” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie dashboard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben personen van Marokkaanse herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof: 51% van de respondenten uit deze groep gaf dit aan. Bij respondenten van Congolese herkomst ligt dit cijfer op 42%. Voor de Turkse, Roemeense, Afghaanse en Poolse herkomstgroepen gaat het respectievelijk om 35%, 33%, 26% en 25%. Het laagste percentage negatieve ervaringen wordt ondervonden door personen van Belgische herkomst (4%).

In het vervolg van ons onderzoek gebruiken we als afhankelijke variabele een index die de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning meet op een schaal van 1 tot 10. Deze index is opgebouwd uit de 3 specifieke stellingen die betrekking hebben op negatieve ervaringen bij het zoeken naar een huurwoning. We focussen hierbij ook uitsluitend op negatieve ervaringen gerelateerd aan herkomst, huidskleur of geloof. Wanneer we hierna spreken over ‘negatieve ervaringen’, verwijst dit enkel naar deze drie redenen

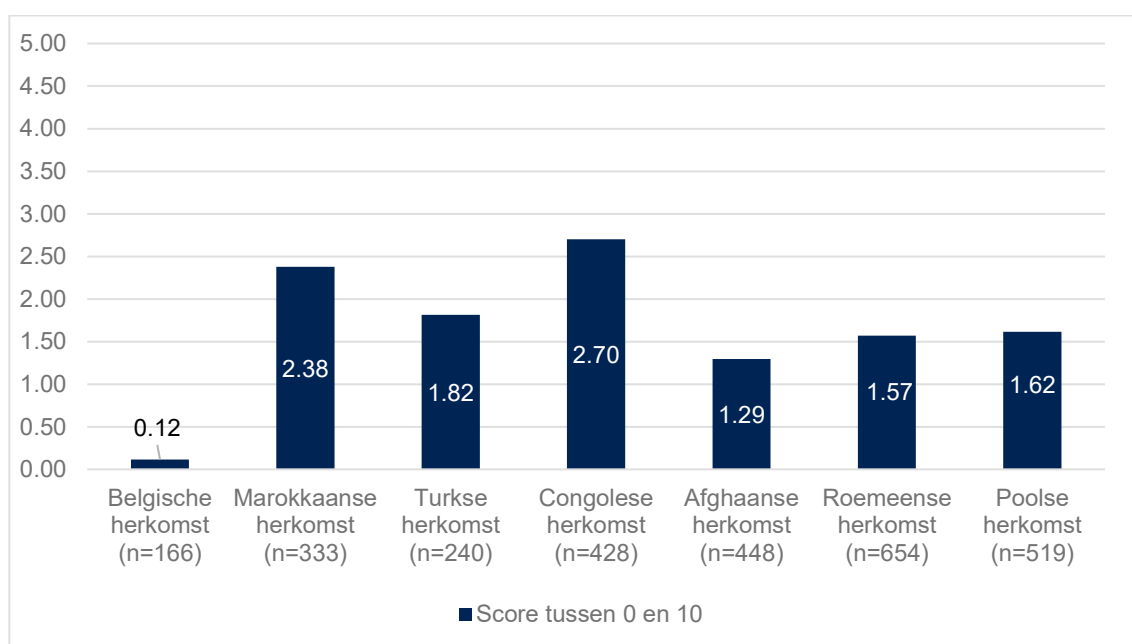
Respondenten werd gevraagd of de negatieve ervaringen éénmalig of meerdere keren voorkwamen. Indien een respondent aangaf dat een ervaring vaker voorkwam, werd deze dubbel gewogen in de berekening van de index. Een hogere score op de index weerspiegelt dus een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning.⁹

⁹ De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

Dit gedeelte richt zich op de vraag in hoeverre de herkomstgroep samenhangt met de frequentie van negatieve ervaringen bij het zoeken naar een huurwoning. We hebben hiervoor een lineaire regressieanalyse toegepast waarin de Belgische herkomstgroep als referentie diende.

Uit de analyse blijkt dat personen met een Congolese herkomst gemiddeld een significant hogere frequentie van negatieve ervaringen ondervinden tijdens hun zoektocht naar een huurwoning dan personen met Belgische herkomst, met een geschatte hogere index van 2.58 punten. Significant hogere indexen worden ook vastgesteld bij personen met Marokkaanse (2.26), Turkse (1.70), Poolse (1.50), Roemeense (1.45) en Afghaanse (1.17) herkomst. Eerder onderzoek toonde ook al aan dat mensen met een migratieachtergrond vaker discriminatie ervaren bij het zoeken naar een huurwoning dan personen zonder migratieachtergrond (De Boom et al., 2023, Andriessen et al., 2020). Turkse en Marokkaanse Nederlanders vermoeden twee keer zo vaak gediscrimineerd te worden als autochtone Nederlanders bij huurwoningen (Andriessen et al., 2020). Ook meer dan de helft van de ondervraagde personen met Afrikaanse roots gaf in onderzoek door Demart et al. (2017) aan discriminatie te hebben ervaren bij het zoeken naar een woning.

Figuur 8: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, tijdens de zoektocht naar een huurwoning, voor de verschillende herkomstgroepen.

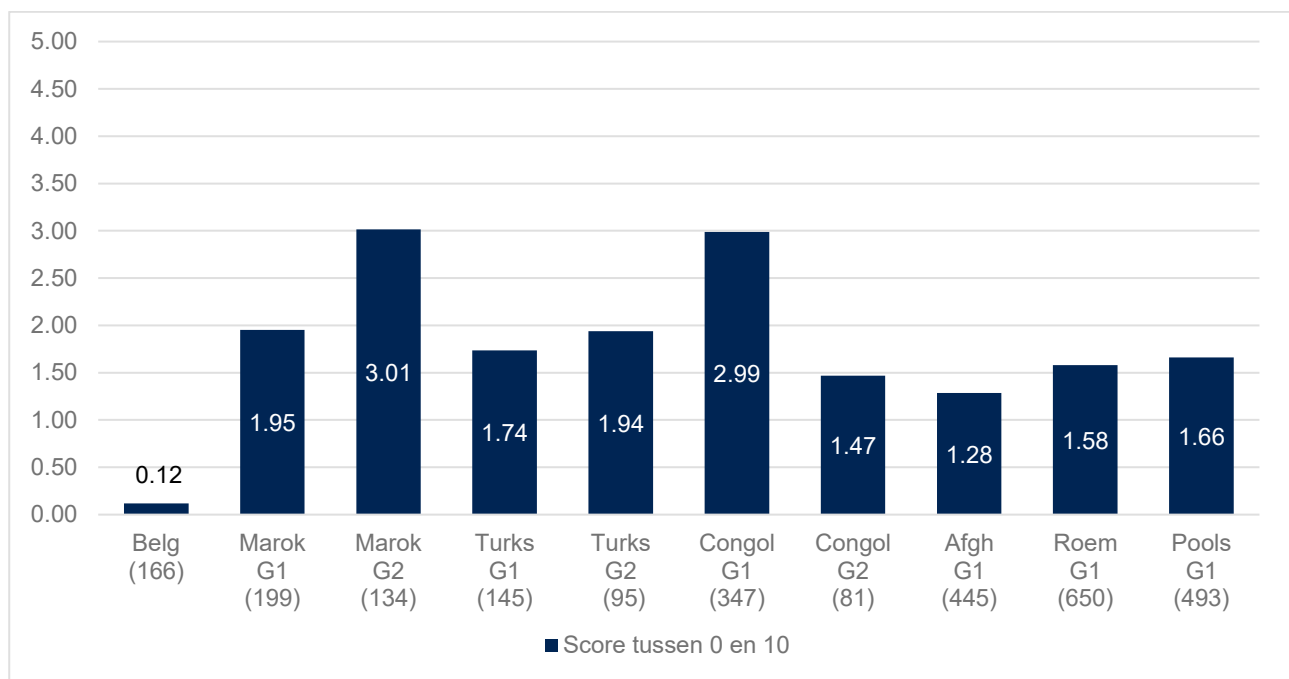
De lineaire regressieanalyse wordt verder verfijnd door de herkomstgroepen op te splitsen in eerste en tweede generatiegroepen. Op deze manier krijgen we een duidelijker inzicht in hoe generatieverschillen de frequentie van negatieve ervaringen beïnvloeden tijdens het zoeken naar een huurwoning.

Bijna alle buitenlandse herkomstgroepen vertonen, ongeacht generatie, een significant verschil met de Belgische herkomstgroep. De tweede generatie van Marokkaanse herkomst ondervindt de grootste frequentie van negatieve ervaringen, gevolgd door de eerste generatie van Congolese herkomst.

Om meer inzicht te krijgen in de generatieverschillen binnen elke herkomstgroep, hebben we een reeks t-tests uitgevoerd.¹⁰ Deze toetsen vergelijken de frequentie van negatieve ervaringen tijdens

¹⁰ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=3), Roemeense (n=4) en Poolse (n=26) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

de zoektocht naar een huurwoning tussen de eerste en tweede generatie. De resultaten tonen aan dat binnen de Marokkaanse herkomstgroep de tweede generatie significant vaker negatieve ervaringen ondervindt dan de eerste generatie. Bij de Congolese herkomstgroep zien we het omgekeerde: daar ondervindt de eerste generatie significant vaker negatieve ervaringen dan de tweede. Voor de Turkse herkomstgroep werd geen significant verschil tussen de generaties vastgesteld.

Figuur 9: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof, voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

We voerden een vervolgregressieanalyse uit waarin herkomstgroepen werden uitgesplitst naar generatie, terwijl ook andere achtergrondkenmerken werden meegenomen, om zo de frequentie van negatieve ervaringen bij het zoeken naar een huurwoning beter te begrijpen.

Ook na correctie voor achtergrondkenmerken blijven de verschillen tussen herkomstgroepen zichtbaar. Alle herkomstgroepen, zowel eerste als tweede generatie, vertonen een significant hogere frequentie van negatieve ervaringen dan de Belgische referentiegroep.

Wanneer we de andere achtergrondkenmerken bekijken, zien we dat de **verstedelijgingsgraad** geassocieerd is met de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning. Personen wonend in Brussel, Antwerpen of Gent hebben minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning dan personen wonend in Vlaanderen exclusief de centrumsteden. De frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning bij wie in een andere centrumstad woont verschilt niet significant van wie in Vlaanderen exclusief de centrumsteden woont.

Een betere kennis van het **Engels** is gerelateerd aan meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning.

Tot slot zien we dat beter **rondkomen met het inkomen** samenhangt met minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar huurwoning.

Een visuele weergave van de effecten die geassocieerd zijn met de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning is beschikbaar in **Appendix C: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

In de lineaire regressieanalyse, waarin interactie-termen tussen herkomstgroepen en andere achtergrondkenmerken zijn meegenomen, is de overkoepelende observatie dat er weinig significante verschillen zijn tussen de herkomstgroepen. Dit betekent dat de meeste effecten die in de vorige analyse werden besproken, consistent van toepassing zijn op alle onderzochte herkomstgroepen.

Profielen

In deze sectie van de paper onderzoeken we de resultaten van de beslissingsbomen die zijn uitgevoerd om te begrijpen welke profielen binnen elke herkomstgroep meer of minder frequent negatieve ervaringen hebben tijdens hun zoektocht naar een huurwoning. Door het gebruik van beslissingsbomen kunnen we inzicht krijgen in welke factoren binnen elke groep het meest bepalend zijn en waar de splitsingen plaatsvinden. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.02 en 4.26.

Personen van de *Belgische herkomstgroep* ervaren niet vaak negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Bij personen van *Belgische herkomst* blijkt vooral geslacht bepalend. Mannen melden duidelijk vaker negatieve ervaringen (gemiddeld 0.20 op de index rond negatieve ervaringen) dan vrouwen (gemiddeld 0.02).

Binnen de *Marokkaanse herkomstgroep* speelt vooral het opleidingsniveau een rol. Hoogopgeleiden hebben aanzienlijk vaker negatieve ervaringen tijdens hun zoektocht naar een huurwoning (3.75) dan laagopgeleiden (1.75).

Ook bij de *Turkse herkomstgroep* blijkt geslacht een belangrijk onderscheidend kenmerk. Mannen melden gemiddeld vaker negatieve ervaringen (2.03) dan vrouwen. Maar onder vrouwen zien we dat vooral degenen die moeite hebben om rond te komen met hun inkomen vaker negatieve ervaringen ondervinden (2.38).

Bij de *Congolese herkomstgroep* is vooral generatie bepalend. Personen van de eerste generatie ervaren duidelijk vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning (2.99) dan de tweede generatie (1.47). Binnen de eerste generatie springt bovendien de groep werklozen eruit: zij melden de hoogste frequentie aan negatieve ervaringen (4.26).

Bij personen met een *Afghaanse herkomst* is het de arbeidsmarktpositie die de grootste verschillen verklaart. Werkenden ondervinden vaker negatieve ervaringen (1.58) dan werklozen (0.44).

Voor de *Roemeense herkomstgroep* valt vooral de woonplaats op. Personen die wonen in Antwerpen, Gent, andere centrumsteden of in Vlaanderen exclusief de centrumsteden hebben vaker negatieve ervaringen (1.71) dan personen die in Brussel wonen (0.56).

Een vergelijkbaar patroon zien we bij de *Poolse herkomstgroep*: personen die in andere centrumsteden (niet Brussel, Antwerpen of Gent) of in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen, ondervinden vaker negatieve ervaringen (1.98) dan zij die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen (0.90).

Deze profielen maken duidelijk dat de frequentie van negatieve ervaringen niet alleen verschilt tussen herkomstgroepen, maar ook sterk wordt beïnvloed door factoren als geslacht, opleidingsniveau, generatie en woonplaats.

In **Appendix C: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een woning** worden alle eindprofielen die uit de beslissingsboomanalyses zijn gekomen getoond, samen met staafdiagrammen voor de verschillende profielen die de frequenties tonen.

Invloed van de tijd

We onderzochten in onze analyse twee meetmomenten (2017 en 2022) om verschillen in de frequentie van negatieve ervaringen bij het zoeken naar een huurwoning te bekijken, evenals de samenhang met verschillende achtergrondkenmerken op beide momenten.

Uit de analyse bleek dat de tijdsvariabele niet significant is, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning tussen 2017 en 2022 stabiel is

gebleven. Verder blijven de effecten van specifieke achtergrondkenmerken consistent tussen de twee tijdspunten. Er zijn geen aanwijzingen dat de invloed van deze variabelen significant anders is in 2022 ten opzichte van 2017.

4.4 Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk

Overkoepelende bevindingen:

- Van alle onderzochte herkomstgroepen hebben respondenten met een Marokkaanse herkomst het vaakst negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk, gevolgd door personen van Congolese en Turkse herkomst.
- Verder zien we voor de Marokkaanse en Turkse herkomstsgroep dat de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk ondervindt dan de eerste generatie.
- Er bestaat een verband tussen de mate waarin mensen financieel kunnen rondkomen en de frequentie van negatieve ervaringen tijdens het zoeken naar werk: hoe beter men rondkomt met het inkomen, hoe minder vaak men negatieve ervaringen ondervindt.
- Het hebben van minstens vijf vrienden van een Belgische herkomst gaat gepaard met minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.
- Een betere kennis van het Nederlands en Engels houdt verband met meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.
- Uit de analyse bleek dat de tijdsvariabele niet significant is, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk tussen 2017 en 2022 stabiel is gebleven.

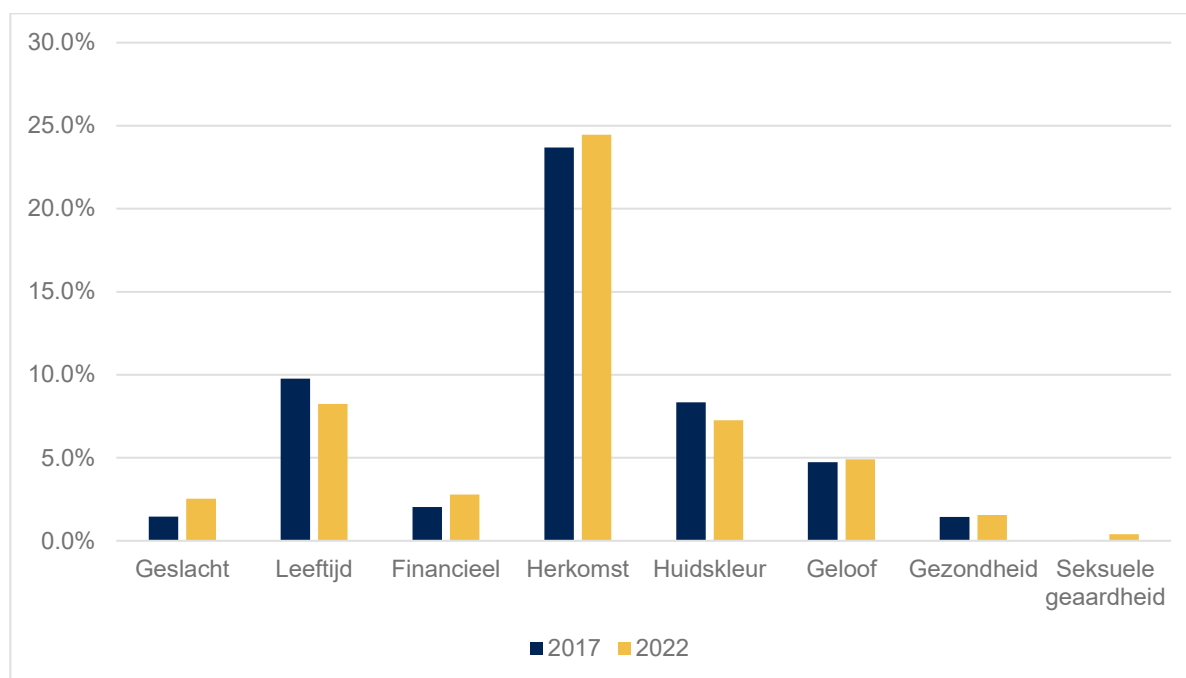
In deze sectie focussen we op het begrijpen en analyseren van de profielen van personen die in België negatieve ervaringen ondervinden tijdens hun zoektocht naar werk. De kernvraag die we daarbij stellen is: 'Hoe ziet het profiel van deze personen eruit en merken we hierin een evolutie doorheen de tijd?'.

Voor dit doel zijn respondenten bevraagd over specifieke negatieve ervaringen die zij hebben ondervonden de voorbije 5 jaar bij de zoektocht naar werk, namelijk: (1) * 'Ik voldeed aan de eisen van een vacature, maar ik werd niet uitgenodigd voor een gesprek.', (2) * 'Het interimkantoor behandelde mij niet correct.', (3) * 'Ik kreeg niet dezelfde kansen als de andere kandidaten om me te bewijzen tijdens een sollicitatiegesprek.' en (4) * 'Ik kreeg een job aangeboden die anderen niet willen. Bijvoorbeeld: een korte opdracht, een job met slechte uren, een slecht betaalde job, fysiek zwaar werk.'

Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd significant veranderd zijn, voeren we een t-test¹¹ uit. De resultaten tonen enkel een significante stijging bij geslacht tussen de onderzochte periodes.

¹¹ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

Figuur 10: Redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de zoektocht naar werk hebben meegemaakt.

In **appendix E: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk** tonen we de verschillende redenen waarbij respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de zoektocht naar werk hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie dashboard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben personen van Turkse herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt tijdens de zoektocht naar werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof: 41% van de respondenten uit deze groep gaf dit aan. Bij respondenten van Congolese herkomst ligt dit cijfer op 39%. Voor de Marokkaanse, Roemeense, Afghaanse en Poolse herkomstgroepen gaat het respectievelijk om 35%, 26%, 24% en 21%. Het laagste percentage “minstens één negatieve ervaring” wordt ondervonden door personen van Belgische herkomst (5%).

In het vervolg van ons onderzoek is de afhankelijke variabele een index die de **frequentie** van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk meet op een schaal van 1 tot 10. De index is samengesteld uit de vier specifieke statements die betrekking hebben op negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk. Bij deze afhankelijke variabele focussen we ook enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Als er hierna gesproken wordt over “negatieve ervaringen” gaat dit enkel over negatieve ervaringen omwille van deze drie specifieke redenen.

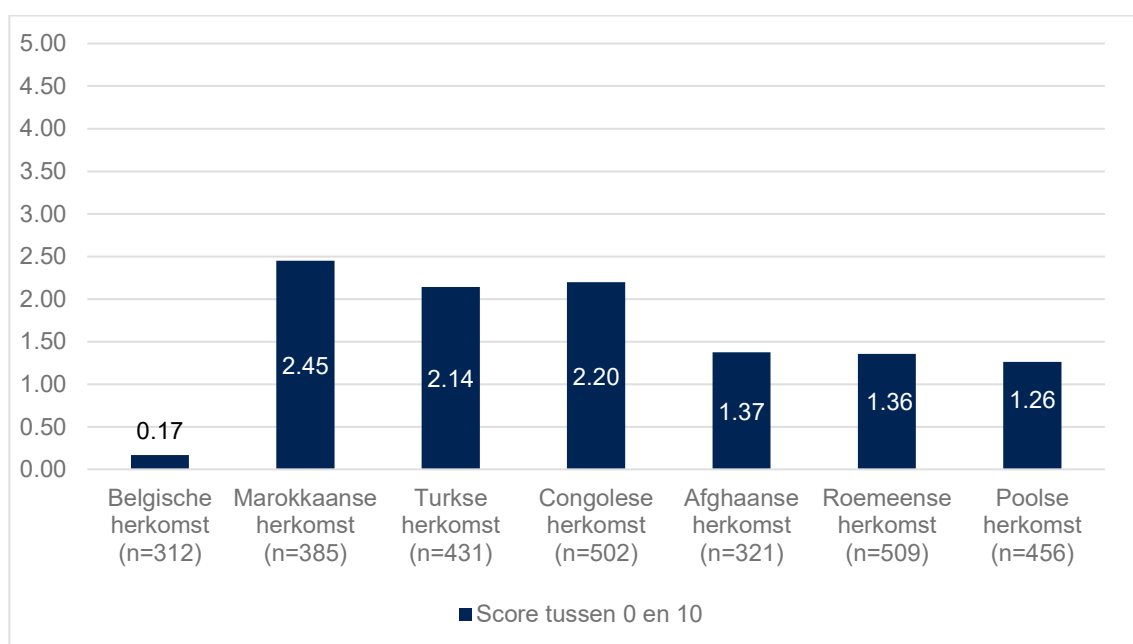
Respondenten werden gevraagd of de genoemde negatieve ervaringen één keer dan wel meerdere keren voorkwamen. Wanneer een respondent aangaf dat een ervaring meerdere keren voorkwam, wordt deze ervaring dubbel gewogen in de berekening van de index. Hierdoor reflecteert een hoge waarde op de index het vaker voorkomen van negatieve ervaringen in de zoektocht naar werk.¹²

¹² De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

In dit gedeelte van de paper onderzoeken we in hoeverre de herkomstgroep van invloed is op de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk. We hebben een lineaire regressieanalyse uitgevoerd waarbij we verschillende herkomstgroepen hebben vergeleken, met de Belgische herkomstgroep als referentiepunt.

De resultaten van deze analyse laten zien dat individuen met een Marokkaanse herkomst gemiddeld significant meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk ervaren dan degenen met Belgische herkomst, met een verschil van 2.28 eenheden. Ook bij personen met Congolese, Turkse, Afghaanse, Roemeense en Poolse herkomst, zijn er significante verschillen in de index, van respectievelijk 2.03, 1.97, 1.20, 1.19 en 1.09 eenheden in vergelijking met personen van Belgische herkomst. Eerder onderzoek toonde aan dat van de respondenten van Marokkaanse en Turkse herkomst in België 4 op de 10 aan gaf moeilijkheden te ondervinden bij de zoektocht naar werk (Adam & Torrekens, 2015). In onderzoek door Demart et al. (2017) gaf bijna de helft van de ondervraagde personen met Afrikaanse roots aan discriminatie te ervaren tijdens de zoektocht naar werk (Demart et al., 2017).

Figuur 11: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, tijdens de zoektocht naar werk, voor de verschillende herkomstgroepen.

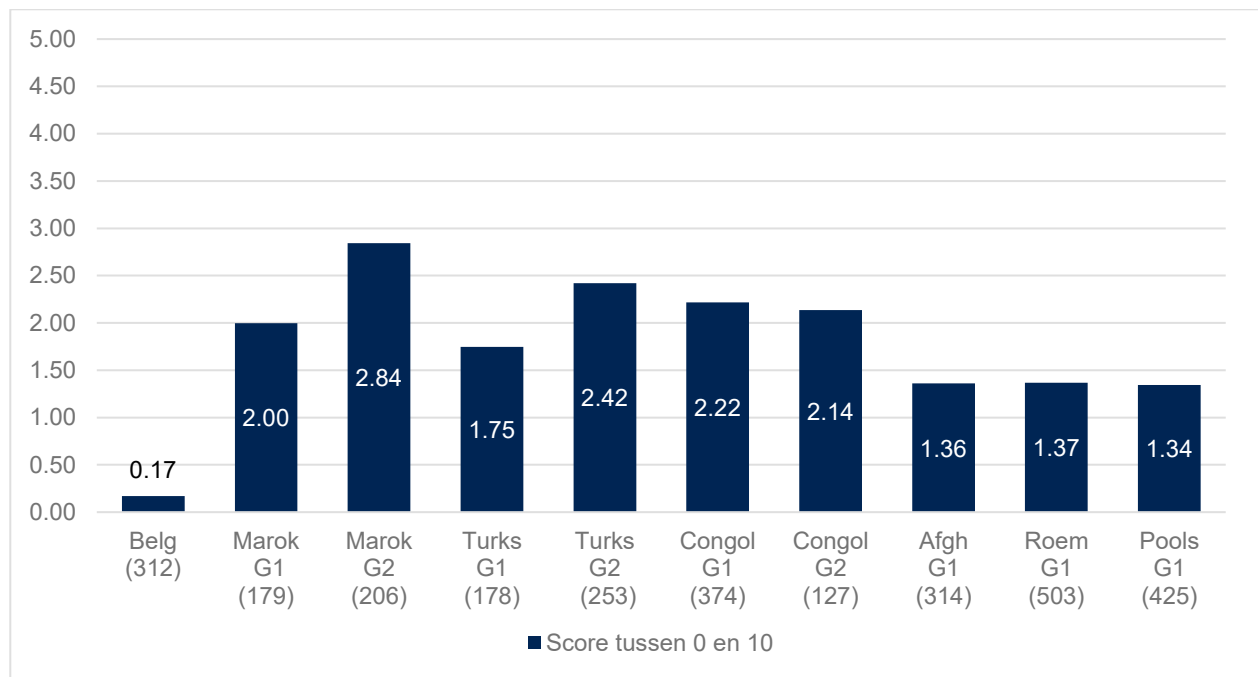
We hebben de lineaire regressieanalyse verder uitgebreid door de herkomstgroepen te onderscheiden in eerste en tweede generatie. Hierdoor kunnen we beter inzicht krijgen in de invloed van generaties op de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Alle buitenlandse herkomstgroepen vertonen zowel in de eerste als tweede generatie een significant verschil ten opzichte van de Belgische herkomstgroep. Specifiek toont de tweede generatie van Marokkaanse herkomst de hoogste frequentie in negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk in vergelijking met de Belgische herkomstgroep, gevolgd door de tweede generatie van Turkse herkomst.

Om verder inzicht te krijgen in de verschillen tussen generaties binnen elke herkomstgroep, is een reeks t-tests uitgevoerd¹³. Deze tests vergelijken de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de

¹³ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=7), Roemeense (n=6) en Poolse (n=31) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

zoektocht naar werk tussen de eerste en tweede generatie binnen elke herkomstgroep. Hieruit blijkt dat voor de Marokkaanse en Turkse herkomstgroepen de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk ondervindt dan de eerste generatie. Voor de Congolese herkomst werd geen significante kloof tussen de generaties waargenomen.

Figuur 12: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

In een vervolgregressieanalyse hebben we de herkomstgroepen uitgesplitst naar generatie en daarnaast andere achtergrondkenmerken meegenomen, om zo een meer genuanceerd beeld te krijgen van de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

De resultaten tonen aan dat de waargenomen verschillen tussen herkomstgroepen blijven bestaan, zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken. Alle herkomstgroepen (zowel eerste als tweede generatie) blijven significant hogere frequenties van negatieve ervaringen aangeven dan de Belgische referentiegroep met uitzondering van de tweede generatie van Poolse herkomst.

Wanneer we de andere achtergrondkenmerken bekijken, zien we dat geen **opleiding** hebben afgerond geassocieerd is met minder negatieve ervaringen hebben tijdens de zoektocht naar werk dan wanneer de opleiding is afgerond in België. Ook het hebben van minstens 5 **vrienden van Belgische herkomst** gaat gepaard met minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Een betere kennis van zowel het **Nederlands** als het **Engels** is gerelateerd aan meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Tot slot zien we dat beter **rondkomen met het inkomen** samenhangt met minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

In de volgende fase van onze analyse hebben we interactietermen toegevoegd tussen herkomstgroepen en andere achtergrondkenmerken. Deze interacties geven ons een beter inzicht in hoe diverse achtergrondkenmerken de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk beïnvloeden binnen de verschillende herkomstgroepen.

Uit de analyse blijkt dat er binnen de Belgische herkomstgroep geen significant verband is tussen het hebben van **vrienden van een andere herkomst** en de frequentie van negatieve ervaringen

tijdens de zoektocht naar werk. Dit is echter anders binnen de Marokkaanse en Turkse herkomstgroepen, waar het hebben van minstens 5 vrienden van andere herkomst samengaat met meer negatieve ervaringen.

Een visuele weergave van de interactie-effecten die geassocieerd zijn met de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk is beschikbaar in **Appendix D: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Profielen

In deze sectie van de paper onderzoeken we de resultaten van de beslissingsbomen die zijn uitgevoerd om te begrijpen welke profielen binnen elke herkomstgroep meer of minder frequent negatieve ervaringen hebben tijdens hun zoektocht naar werk. Door het gebruik van beslissingsbomen kunnen we inzicht krijgen in welke factoren binnen elke groep het meest bepalend zijn en waar de splitsingen plaatsvinden. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.03 en 4.09.

Personen van de *Belgische herkomstgroep* ervaren niet vaak negatieve ervaringen in de zoektocht naar werk in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Binnen de *Belgische herkomstgroep* laat de analyse zien dat buurtcontacten van invloed zijn. Personen zonder buurtcontacten van Belgische herkomst hebben vaker negatieve ervaringen tijdens hun zoektocht naar werk (gemiddeld 0.39 op de index rond negatieve ervaringen) in vergelijking met degenen die wel dergelijke contacten onderhouden en geen buurtcontacten hebben van andere herkomst (gemiddeld 0.03).

Voor de *Marokkaanse herkomstgroep* blijkt opleiding een centrale rol te spelen. Personen die hun opleiding in België hebben afgerond ervaren vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (2.90) dan degenen met een buitenlandse opleiding of zonder opleiding¹⁴ (1.83). Daarnaast ervaren degenen die moeilijk rond kunnen komen met hun inkomen en in België zijn opgeleid, meer negatieve ervaringen (4.09).

In de *Turkse herkomstgroep* is de kennis van het Nederlands een bepalende factor. Een goede kennis van het Nederlands correleert met een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (2.58) dan wanneer men een minder goede kennis heeft (1.18). Binnen de groep met een minder goede kennis correleert het hebben van minstens 5 vrienden van een andere herkomst met een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Bij de *Congolese herkomst* speelt de financiële situatie een belangrijke rol. Personen die heel moeilijk kunnen rondkomen met hun inkomen ondervinden vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (3.12) dan personen die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen (1.58). Binnen de groep die geen moeite hebben met het rondkomen met het inkomen ervaren mannen minder negatieve ervaringen (1.12) in vergelijking met vrouwen (2.02).

Net als bij de Congolese herkomstgroep, ervaren individuen van *Afghaanse herkomst* die moeilijker kunnen rondkomen met het inkomen meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (1.77) dan personen die wel (goed) kunnen rondkomen met het inkomen (0.71).

Personen van *Roemeense herkomst* met minder dan 5 vrienden van Belgische herkomst hebben meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk (1.80) dan personen met minstens 5 vrienden van Belgische herkomst (1.10).

Voor de *Poolse herkomstgroep* werd omwille van het lage aantal respondenten geen duidelijke splitsingen gevonden.

Invloed van de tijd

In onze analyse hebben we twee meetmomenten onderzocht, namelijk 2017 en 2022. Hierbij hebben we gekeken naar verschillen in de afhankelijke variabele, de frequentie van negatieve ervaringen

¹⁴ Binnen de Marokkaanse herkomstgroep hebben hier enkel personen uit de eerste generatie hun opleiding afgerond in het buitenland.

tijdens de zoektocht naar werk, en de associatie van verschillende achtergrondkenmerken met deze frequentie bij beide meetmomenten.

De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022. Ook in eerder onderzoek door Andriessen et al. (2020) tussen 2013 en 2018 werd geen significante verandering in de ervaren discriminatie bij het zoeken naar werk gevonden.

Een nadere vergelijking onthult echter enkele interessante patronen. Ten eerste, in 2017 hadden personen wonend in Antwerpen, Gent of Brussel minder vaak negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan personen wonend in Vlaanderen exclusief centrumsteden. In 2022 zien we echter een omgekeerd verband en hebben personen wonend in Antwerpen, Gent of Brussel vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan personen wonend in Vlaanderen exclusief de centrumsteden.

Daarnaast was de kennis van het Engels in 2017 significant gerelateerd aan een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk. In 2022 is dit effect afgezwakt.

Een visuele weergave van de achtergrondkenmerken die een verschillend effect hebben in 2017 ten opzichte van 2022 wordt weergegeven in **Appendix D: Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

4.5 Negatieve ervaringen op of door het werk

Overkoepelende bevindingen:

- Personen van Congolese herkomst ondervinden het vaakst negatieve ervaringen op of door het werk, gevolgd door de Marokkaanse herkomstgroep.
- Verder zien we voor de Marokkaanse en Turkse herkomstgroep dat de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen op of door het werk ondervindt dan de eerste generatie.
- Er is een associatie tussen de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk en het opleidingsniveau: hoger opgeleiden ondervinden meer negatieve ervaringen dan laagopgeleiden.
- Vrouwen ondervinden minder negatieve ervaringen op of door het werk dan mannen.
- Ook zien we minder negatieve ervaringen op of door het werk bij diegene die beter kunnen rondkomen met het inkomen.
- Een betere beheersing van het Nederlands en Engels is gerelateerd aan meer negatieve ervaringen op of door het werk.
- De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat in het algemeen de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

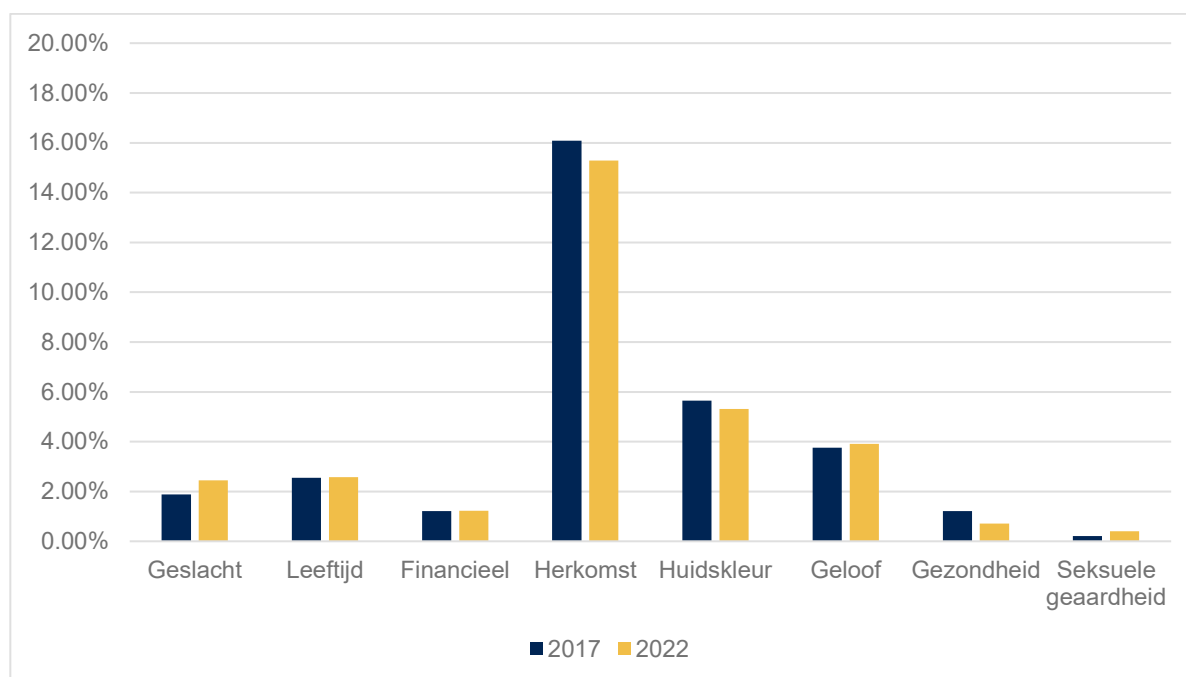
In deze sectie richten we ons op het profiel van individuen die vaak negatieve ervaringen op of door het werk ondervinden. Het doel is om een diepgaand begrip te krijgen van wie deze ervaringen heeft en om te onderzoeken of er een evolutie in de tijd waarneembaar is.

Om deze vraag te beantwoorden werden respondenten gevraagd naar verschillende negatieve ervaringen de voorbije 12 maanden op of door het werk aan de hand van specifieke situaties: (1) *‘Iemand behandelde mij niet correct.’* (2) *‘Er zijn kwetsende grappen over mij gemaakt.’* (3) *‘Ik ben uitgescholden of gepest.’* (4) *‘Er zijn spullen van mij met opzet kapotgemaakt.’* (5) *‘Ik ben bedreigd, geschopt of geslagen.’*

Respondenten konden voor elke ervaring aangeven om welke reden ze dit ondervonden, waaronder geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd

significant veranderd zijn, voeren we een t-test¹⁵ uit. De resultaten tonen dat er geen significante stijgingen zijn tussen de twee tijdstippen.

Figuur 13: Redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring op of door het werk hebben meegemaakt.

In **Appendix E: Negatieve ervaringen op of door het werk** tonen we de verschillende redenen waarbij respondenten minstens 1 negatieve ervaringen op of door het werk hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen op of door het werk” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie dashboard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben personen van Congolese herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof: 27% van de respondenten uit deze groep gaf dit aan. Bij respondenten van Marokkaanse herkomst ligt dit cijfer op 24%. Voor de Afghaanse, Turkse, Roemeense en Poolse herkomstgroepen gaat het respectievelijk om 21%, 18%, 18% en 18%. Het laagste percentage negatieve ervaringen wordt ondervonden door personen van Belgische herkomst (2%).

In het vervolg van ons onderzoek is de afhankelijke variabele geconstrueerd als een index op een 10-punten schaal, die is ontworpen om de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk vast te leggen. De index is gebaseerd op de vijf specifieke statements die betrekking hebben op negatieve ervaringen op of door het werk. Deze index is ook specifiek samengesteld op basis van ervaringen die verband houden met herkomst, huidskleur of geloof. Als er hierna gesproken wordt over “negatieve ervaringen” gaat dit enkel over negatieve ervaringen omwille van deze drie specifieke redenen.

Respondenten werden gevraagd of de genoemde negatieve ervaringen één keer dan wel meerdere keren voorkwamen. Om de frequentie van de negatieve ervaringen beter te kunnen vergelijken, wordt aan ervaringen die meerdere keren zijn voorgevallen een dubbel gewicht toegekend. Dit betekent dat, als een ervaring meerdere keren werd aangegeven, deze twee keer zo zwaar meetelt in de index. Een hogere score op deze index weerspiegelt dus een hogere frequentie van negatieve

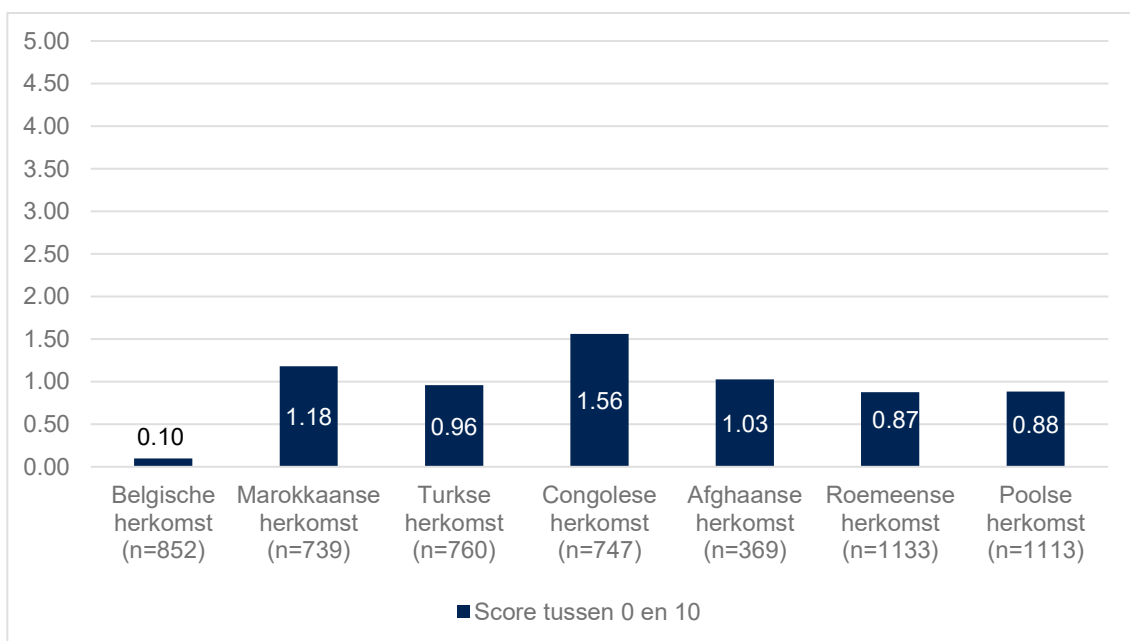
¹⁵ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

ervaringen, en geeft daarmee een indicatie van de mate waarin individuen negatieve ervaringen op of door hun werk ondervinden.¹⁶

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

In deze fase van het onderzoek is een lineaire regressieanalyse uitgevoerd om te begrijpen in hoeverre verschillende herkomstgroepen verschillen in de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk vanwege herkomst, huidskleur of geloof. Deze analyse helpt ons te ontdekken hoe vaak deze ervaringen voorkomen binnen elke specifieke herkomstgroep, met de Belgische herkomst als referentiegroep.

De regressieanalyse onthulde significante bevindingen. Zo zien we dat individuen van Marokkaanse, Turkse, Poolse, Roemeense, Congolese en Afghaanse herkomst een hogere frequentie van negatieve ervaringen ondervinden in vergelijking met individuen van Belgische herkomst. Concreet hebben personen van Congolese herkomst het hoogste gemiddelde aantal negatieve ervaringen, gevolgd door Marokkaanse en Afghaanse herkomst. Personen met een Poolse en Roemeense herkomst ondervinden ook meer negatieve ervaringen dan degenen van Belgische oorsprong, maar in iets mindere mate. Een studie door Andriessen et al. (2020) gaf aan dat een kwart van de werkende Nederlanders vermoedt te maken te hebben gehad met discriminatie op het werk. 16% van de werkenden zegt zonder twijfel dat men is gediscrimineerd. Onder Nederlanders zonder migratieachtergrond ervaart 20% discriminatie op de werkvloer. Bij werkenden met een Turkse herkomst ligt dat percentage bijna drie keer zo hoog (59%). Ook Nederlanders met een Marokkaanse (57%) of Midden- en Oost-Europese achtergrond (53%) rapporteren dit aanzienlijk vaker (Andriessen et al., 2020).

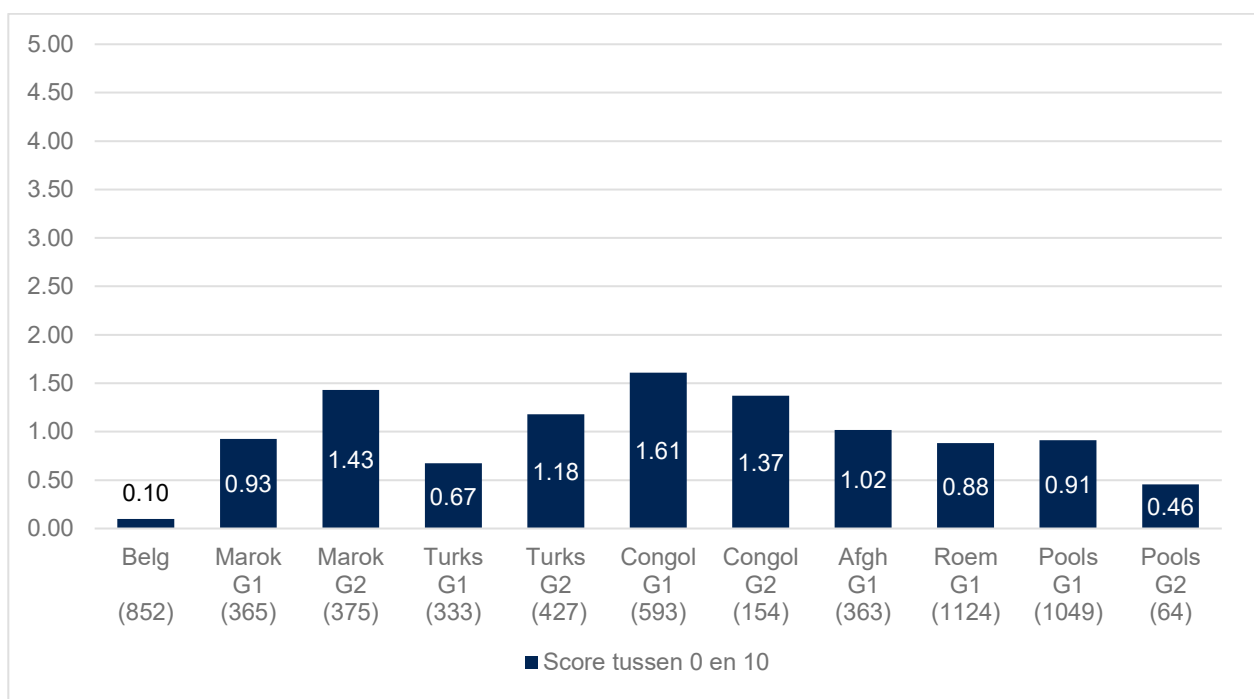
Figuur 14: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, op of door het werk.

In deze fase van het onderzoek hebben we de lineaire regressieanalyse uitgebreid door de herkomstgroepen op te splitsen naar eerste en tweede generatie. Dit biedt een gedetailleerder beeld van hoe generaties binnen dezelfde herkomstgroep verschillende ervaringen kunnen hebben op de werkvloer.

¹⁶ De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Uit de regressieanalyse blijkt dat binnen de Marokkaanse, Turkse en Congolese herkomstsgroep zowel de eerste als tweede generatie significant meer negatieve ervaringen op of door het werk hebben dan de Belgische herkomstsgroep. Specifiek bij de Marokkaanse en Turkse herkomstsgroepen zien we dat de tweede generatie gemiddeld meer negatieve ervaringen ondervindt dan de eerste generatie. De tweede generatie bij de Poolse herkomstsgroep vertoont geen significant verschil in frequentie van negatieve ervaringen tegenover de Belgische herkomstsgroep.

De uitvoering van een t-test¹⁷ tussen de generaties binnen elke herkomstsgroep bevestigt deze verschillen. De testresultaten tonen dat bij de Marokkaanse en Turkse herkomstsgroep de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen heeft, terwijl er bij de Congolese en Poolse herkomst geen significante verschillen tussen generaties worden waargenomen.

Figuur 15: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidkleur of geloof voor de verschillende herkomstsgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

In de volgende regressieanalyse zijn zowel de herkomstsgroepen opgesplitst naar generatie als andere achtergrondkenmerken in beschouwing genomen. Deze uitgebreide analyse toont aan dat de verschillen tussen de herkomstsgroepen behouden blijven, zelfs wanneer gecontroleerd wordt voor deze aanvullende achtergrondkenmerken.

Interessant is dat andere achtergrondkenmerken ook significante associaties vertonen met de frequentie van negatieve ervaringen. **Vrouwen** ondervinden bijvoorbeeld minder negatieve ervaringen op de werkvloer vergeleken met mannen. In de Nederlandse context stelt Andriessen et al. (2020) dat vrouwen over het algemeen meer discriminatie en negatieve ervaringen op het werk rapporteren dan mannen. In de Belgische context (Demart et al., 2017, Adam & Torrekens, 2015) wordt echter wel aangegeven dat mannen vaker worden getroffen door werkloosheid en declassering (onder hun opleidingsniveau werken), en dat vrouwen met een migratieachtergrond soms minder nadeel ondervinden bij specifieke selectieprocessen dan mannen met dezelfde achtergrond. Wel wordt vermeld dat vrouwen worden geconfronteerd met andere vormen van

¹⁷ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=7) en Roemeense (n=6) herkomstsgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

discriminatie, zoals etnische stratificatie van banen (met name in de zorg en huishoudelijke hulp) en discriminatie gerelateerd aan het dragen van een hoofddoek.

Opleidingsniveau speelt ook een rol: zowel midden- als hoogopgeleiden ondervinden meer negatieve ervaringen dan laagopgeleiden. Bovendien is er een associatie met taalvaardigheid: betere beheersing van het **Nederlands** en **Engels** is gerelateerd aan meer frequent ondervonden negatieve ervaringen op of door het werk. Zoals eerder aangehaald wordt deze bevinding ondersteund door het concept van de “integratieparadox” (Dagevos et al., 2022, De Boom et al., 2023), waarbij hoger opgeleiden en personen met een betere taalvaardigheid, hogere verwachtingen hebben van gelijke behandeling, wat leidt tot een verhoogd bewustzijn van en gevoeligheid voor discriminatie, waardoor zij het vaker ervaren.

Mensen die aangeven beter **rond te kunnen komen**, geven aan minder negatieve ervaringen te hebben. Tot slot zien we dat langer in **België wonen** geassocieerd is met meer negatieve ervaringen op of door het werk.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

In deze volgende regressieanalyse zijn interactie effecten toegevoegd aan de lineaire regressie om te onderzoeken hoe de relatie tussen verschillende achtergrondkenmerken en de frequentie van negatieve werkervaringen varieert per herkomstgroep. Door interacties te analyseren, kunnen we ontdekken of de associatie met bepaalde achtergrondkenmerken anders is afhankelijk van de herkomst.

De resultaten van deze geavanceerde regressieanalyse laten echter geen duidelijke significante interactie-effecten zien tussen de verschillende herkomstgroepen met de achtergrondkenmerken. Dit betekent dat de manier waarop bepaalde factoren de frequentie van negatieve ervaringen beïnvloeden, relatief consistent blijft over de herkomstgroepen heen.

Profielen

In deze sectie van de paper onderzoeken we de resultaten van de beslissingsbomen die zijn uitgevoerd om te begrijpen welke profielen binnen elke herkomstgroep meer of minder frequent negatieve ervaringen hebben op of door het werk. Door het gebruik van beslissingsbomen kunnen we inzicht krijgen in welke factoren binnen elke groep het meest bepalend zijn en waar de splitsingen plaatsvinden. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.05 en 2.19.

Personen van de *Belgische herkomstgroep* ervaren niet vaak negatieve ervaringen op of door het werk in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Binnen deze *Belgische herkomstgroep* is het gezinsinkomen de belangrijkste differentiërende variabele. Personen die moeilijker rondkomen met hun inkomen hebben meer negatieve ervaringen op of door het werk (gemiddeld 0.41 op de index rond negatieve ervaringen) dan diegenen die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen (0.05).

Het land waar het hoogste diploma is behaald is bij de *Marokkaanse herkomstgroep* de meest differentiërende variabele. Degenen die hun opleiding in België hebben afgerond, hebben vaker negatieve ervaringen (gemiddeld 1.45 op de index rond negatieve ervaringen) dan degenen die in het buitenland zijn opgeleid of geen opleiding hebben afgerond¹⁸ (0.80). Binnen deze laatste groep is het aantal vrienden van andere herkomst ook van invloed, waarbij een hoger aantal vrienden samenhangt met meer negatieve ervaringen.

Voor de *Turkse herkomstgroep* is de kennis van het Nederlands het meest bepalend. Personen die een goede kennis van het Nederlands hebben, ervaren meer negatieve ervaringen op of door het werk (1.28) in vergelijking met personen die een minder goede kennis van het Nederlands hebben

¹⁸ Binnen de Marokkaanse herkomstgroep bestaat de groep die hun opleiding in het buitenland heeft afgerond voornamelijk uit personen van de eerste generatie. De groep zonder afgeronde opleiding omvat zowel eerste als tweede generatie, met 129 personen uit de eerste generatie en 46 uit de tweede generatie.

(0.47). Onder diegene met een goede kennis van het Nederlands zien we dat midden -of hoogopgeleiden ook meer negatieve ervaringen ervaren dan laagopgeleiden.

Het hebben van buurtcontacten van eigen herkomst is geassocieerd met minder negatieve ervaringen vergeleken met het niet hebben van buurtcontacten van eigen herkomst bij de *Congolese herkomstgroep*. Binnen deze laatste groep ligt het aantal negatieve ervaringen hoger bij een redelijke kennis van het Nederlands (2.19).

Bij de *Afghaanse herkomstgroep* speelt de mate van praktiserend geloof een rol, waarbij minder praktiserende individuen meer negatieve ervaringen op of door het werk hebben.

Ook binnen de *Roemeense herkomstgroep* is het (gezins)inkomen een belangrijke factor. Degenen die financieel moeilijk rondkomen, ervaren meer negatieve ervaringen op of door het werk.

Binnen de Poolse herkomstgroep zien we dat personen die zeer moeilijk rondkomen met hun inkomen de meeste negatieve ervaringen op of door het werk ondervinden.

Invloed van de tijd

In onze analyse hebben we twee meetmomenten onderzocht, namelijk 2017 en 2022. Hierbij hebben we gekeken naar verschillen in de afhankelijke variabele, de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, geloof of huidskleur, en de associatie van verschillende achtergrondkenmerken met deze frequentie bij beide meetmomenten.

De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat in het algemeen de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

De resultaten van deze regressieanalyse laten verder ook geen duidelijke significante effecten zien tussen de verschillende herkomstgroepen met de achtergrondkenmerken. Dit betekent dat de manier waarop bepaalde factoren de frequentie beïnvloeden, relatief consistent blijft over de tijd heen.

In **Appendix E: Negatieve ervaringen op of door het werk** kunnen visuele weergaves gevonden worden van de effecten van achtergrondkenmerken op de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, geloof of huidskleur. Effecten die hier nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken. Ook alle eindprofielen die uit de beslissingsboomanalyses zijn gekomen, samen met staafdiagrammen voor de verschillende profielen die gemiddelde frequenties weergeven, kan in deze appendix worden teruggevonden.

4.6 Negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding

Overkoepelende bevindingen:

- Onder de onderzochte herkomstgroepen ondervinden personen van Marokkaanse herkomst het vaakst negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding, gevolgd door de Congolese en Turkse herkomstgroep.
- Verder zien we voor de Marokkaanse herkomstgroep dat de tweede generatie significant meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding ondervindt dan de eerste generatie.
- Een betere kennis van zowel het Nederlands als het Engels is gerelateerd aan meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.
- Beter rondkomen met het inkomen hangt samen met minder negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.
- Uit de analyse bleek dat de tijdsvariabele niet significant is, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding tussen 2017 en 2022 stabiel is gebleven. Mannen ervaren in 2022 wel minder negatieve ervaringen tijdens de opleiding dan vrouwen (een verschil dat er in 2017 niet was).

In deze sectie richten we ons op het in kaart brengen en analyseren van de profielen van personen die in België negatieve ervaringen hebben gehad tijdens hun opleiding de voorbije 12 maanden.¹⁹ De centrale vraag daarbij is: *'Hoe kenmerken deze personen zich en zien we hierin een evolutie door de tijd heen?'*

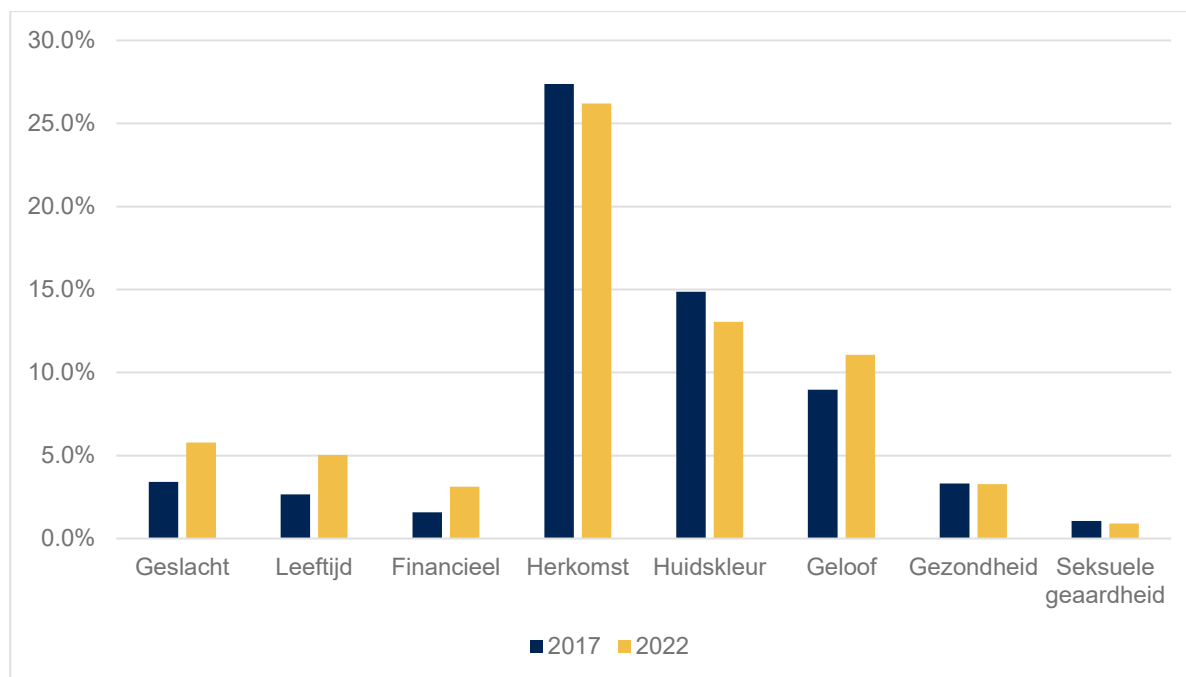
Voor dit doel zijn respondenten bevraagd over specifieke negatieve ervaringen die zij hebben ondervonden, namelijk: (1) * 'Een docent of leraar behandelde mij niet correct.', (2) * 'Ik kreeg lagere punten dan de punten die ik had moeten krijgen.', (3) * 'Ik kreeg het advies een lagere studierichting te volgen, maar ik kan een hogere richting aan.', (4) * 'Er zijn kwetsende grappen over mij gemaakt.', (5) * 'Ik ben uitgescholden of gepest.', (6) * 'Er zijn spullen van mij met opzet kapot gemaakt.' en (7) * 'Ik ben bedreigd, geschopt of geslagen.'.

Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd significant veranderd zijn, voeren we een t-test²⁰ uit. De resultaten tonen significante stijgingen bij geslacht, leeftijd en financiële situatie tussen de onderzochte periodes.

¹⁹ De bevraging werd afgenomen bij personen van 15 tot 85 jaar. Het gaat dus over verschillende opleidingen, zoals secundair onderwijs, hoger onderwijs of een volwassenopleiding.

²⁰ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

Figuur 16: Redenen waarom respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de eigen opleiding hebben meegemaakt.

In **Appendix F: Negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding** tonen we de verschillende redenen waarbij respondenten minstens 1 negatieve ervaring tijdens de eigen opleiding hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie dashboard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben personen van Marokkaanse en Congolese herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof: respectievelijk 47% en 46% van de respondenten uit deze groepen gaf dit aan. Voor de Turkse, Poolse, Afghaanse en Roemeense herkomstgroepen gaat het respectievelijk om 35%, 32%, 29% en 27%. Het laagste percentage negatieve ervaringen wordt ondervonden door personen van Belgische herkomst (9%).

In het vervolg van ons onderzoek is de afhankelijke variabele een index die de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding meet op een schaal van 1 tot 10. De index is samengesteld uit de 7 specifieke statements die betrekking hebben op negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding. Bij deze afhankelijke variabele focussen we ook enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Als er hierna gesproken wordt over “negatieve ervaringen” gaat dit enkel over negatieve ervaringen omwille van deze drie specifieke redenen.

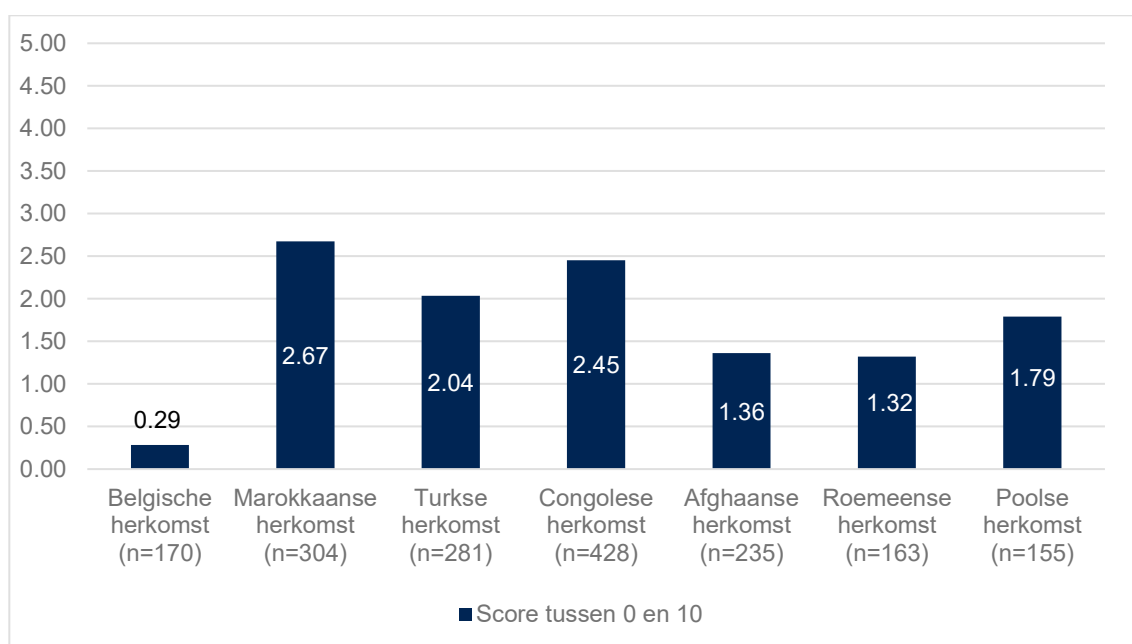
Respondenten werden gevraagd of de genoemde negatieve ervaringen één keer dan wel meerdere keren voorkwamen. Wanneer een respondent aangaf dat een ervaring meerdere keren voorkwam, wordt deze ervaring dubbel gewogen in de berekening van de index. Hierdoor reflecteert een hoge waarde op de index het vaker voorkomen van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.²¹

²¹ De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

In dit deel van de paper onderzoeken we in welke mate de herkomstgroep invloed heeft op de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding. Hiervoor hebben we een lineaire regressieanalyse uitgevoerd, waarbij de verschillende herkomstgroepen zijn vergeleken met de Belgische herkomstgroep als referentiecategorie.

De analyse toont aan dat personen met een Marokkaanse herkomst gemiddeld een significant hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens hun opleiding hebben dan personen met een Belgische herkomst, met een geschat verschil van 2.39 eenheden. Ook bij personen met een Congolese, Turkse, Poolse, Afghaanse en Roemeense herkomst worden vergelijkbare significant hogere indexen waargenomen, met respectievelijke verschillen van 2.17, 1.75, 1.51, 1.08 en 1.04 eenheden ten opzichte van de Belgische herkomstgroep.

Figuur 17: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, tijdens de eigen opleiding, voor de verschillende herkomstgroepen.

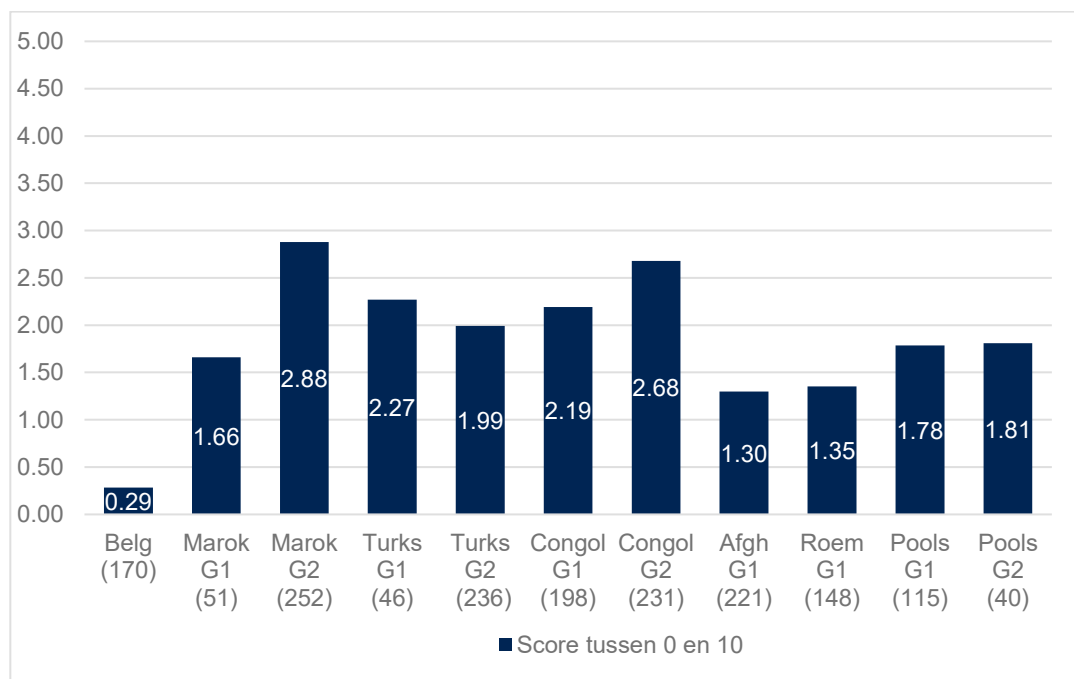
We hebben de lineaire regressieanalyse verder verfijnd door binnen de herkomstgroepen een onderscheid te maken tussen eerste en tweede generatiepersonen. Dit maakt het mogelijk om beter inzicht te krijgen in de invloed van generatieverschillen op de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de opleiding.

Alle buitenlandse herkomstgroepen vertonen, zowel in de eerste als in de tweede generatie, een significant verschil ten opzichte van de Belgische herkomstgroep. Met name de tweede generatie van Marokkaanse herkomst laat de hoogste frequentie negatieve ervaringen tijdens de opleiding zien, gevolgd door de tweede generatie van Congolese herkomst.

Om de generatieverschillen binnen elke herkomstgroep beter te begrijpen, is een reeks t-tests uitgevoerd.²² Deze analyses vergelijken de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de opleiding tussen de eerste en tweede generatie binnen elke groep. De resultaten laten zien dat binnen de Marokkaanse herkomstgroep de tweede generatie significant vaker negatieve ervaringen ondervindt

²² Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=15) en Roemeense (n=15) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

dan de eerste generatie. Voor de Turkse, Congolese en Poolse herkomstsgroepen werd daarentegen geen significant generatieverschil vastgesteld.

Figuur 18: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof voor de verschillende herkomstsgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

In een aanvullende regressieanalyse hebben we de herkomstsgroepen verder uitgesplitst naar generatie en tevens andere achtergrondkenmerken meegenomen, om een genuanceerder beeld te verkrijgen van de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.

De resultaten tonen aan dat de waargenomen verschillen tussen herkomstsgroepen blijven bestaan, zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken. Alle herkomstsgroepen (zowel eerste als tweede generatie) blijven significant hogere frequenties van negatieve ervaringen aangeven dan de Belgische referentiegroep.

Wanneer we de andere achtergrondkenmerken bekijken zien we dat een betere kennis van zowel het **Nederlands** als het **Engels** is gerelateerd aan meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.

Tot slot zien we dat beter **rondkomen met het inkomen** samenhangt met minder negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstsgroepen

In de lineaire regressieanalyse, waarin interactie-termen tussen herkomstsgroepen en andere achtergrondkenmerken zijn meegenomen, is de overkoepelende observatie dat er geen significante verschillen zijn tussen de herkomstsgroepen. Dit betekent dat de meeste effecten die in de vorige analyse werden besproken, consistent van toepassing zijn op alle onderzochte herkomstsgroepen.

Profielen

In deze sectie van de paper onderzoeken we de resultaten van de beslissingsbomen die zijn uitgevoerd om te begrijpen welke profielen binnen elke herkomstsgroep meer of minder frequent negatieve ervaringen hebben tijdens de eigen opleiding. Door het gebruik van beslissingsbomen kunnen we inzicht krijgen in welke factoren binnen elke groep het meest bepalend zijn en waar de splitsingen plaatsvinden. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor splitsing binnen de achtergrondkenmerken, zoals de leeftijd, dat in verschillende contexten kan leiden tot

uiteenlopende splitsingspunten zoals 34 jaar of een geheel ander getal. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.14 en 4.13.

Personen van de *Belgische herkomstgroep* ervaren niet vaak negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Voor personen van *Belgische herkomstgroep* blijkt de financiële situatie belangrijk. Degenen die niet goed kunnen rondkomen met het inkomen ondervinden vaker negatieve ervaringen (gemiddeld 0.41 op de index rond negatieve ervaringen) dan degenen die wel kunnen rondkomen met het inkomen (gemiddeld 0.14).

Binnen de *Marokkaanse herkomstgroep* zien we dat een divers sociaal netwerk van invloed is. Personen met minstens vijf vrienden van andere herkomst hebben vaker negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding (3.05) dan personen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst (1.99). Voor wie in Vlaanderen, exclusief de centrumsteden, woont, neemt dit cijfer nog verder toe (4.13).

Ook bij de *Turkse herkomstgroep* speelt de diversiteit van sociale netwerken een rol. Het hebben van minstens 5 vrienden van een andere herkomstgroep hangt samen met vaker ondervinden van negatieve ervaringen tijdens de opleiding (2.17), vergeleken met degenen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst (1.63).

Bij personen van *Congolese herkomst* blijkt de kennis van het Nederlands belangrijk te zijn. Diegenen met een zeer goede kennis van het Nederlands hebben meer negatieve ervaringen (3.05) dan diegenen met een slechte kennis van het Nederlands (1.28).

Binnen de *Afghaanse herkomstgroep* is een goede kennis van het Nederlands ook geassocieerd met meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding (1.63) dan voor degenen met een minder goede kennis (0.47).

Personen van Roemeense herkomst die 23 jaar of jonger zijn hebben meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding (1.74) dan personen die ouder zijn dan 23 jaar (0.38).

Voor de *Poolse herkomstgroep* zien we dat personen met minstens vijf vrienden van een andere herkomst vaker negatieve ervaringen hebben tijdens de eigen opleiding (2.29) in vergelijking met personen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst (0.97).

Invloed van de tijd

In onze analyse hebben we twee meetmomenten onderzocht, namelijk 2017 en 2022. Hierbij hebben we gekeken naar verschillen in de afhankelijke variabele, de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding, en de associatie van verschillende achtergrondkenmerken met deze frequentie bij beide meetmomenten.

De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

Daarnaast blijkt dat er in 2017 geen significante relatie bestond tussen geslacht en de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de opleiding. In 2022 daarentegen ondervinden mannen minder vaak negatieve ervaringen tijdens hun opleiding dan in 2017.

Een visuele weergave van de achtergrondkenmerken die een verschillend effect hebben in 2017 ten opzichte van 2022 wordt weergegeven in **Appendix E: Frequentie van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

4.7 Negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen

Overkoepelende bevindingen:

- Van alle onderzochte herkomstgroepen ervaren schoolgaande kinderen van respondenten met een Congolese herkomst het vaakst negatieve situaties, gevolgd door kinderen van Marokkaanse en Turkse herkomst.
- Beter rondkomen met het inkomen is geassocieerd met minder negatieve ervaringen hebben bij schoolgaande kinderen van respondenten.
- Meer praktiserend gelovig zijn correleert met vaker negatieve ervaringen hebben bij schoolgaande kinderen.
- De schoolgaande kinderen van alleenstaande ouders hebben vaker negatieve ervaringen dan de schoolgaande kinderen van respondenten met partner en kinderen.
- Voor de eerste generatie geldt dat hoe langer men in België woont, hoe vaker de kinderen negatieve ervaringen hebben meegemaakt.
- De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

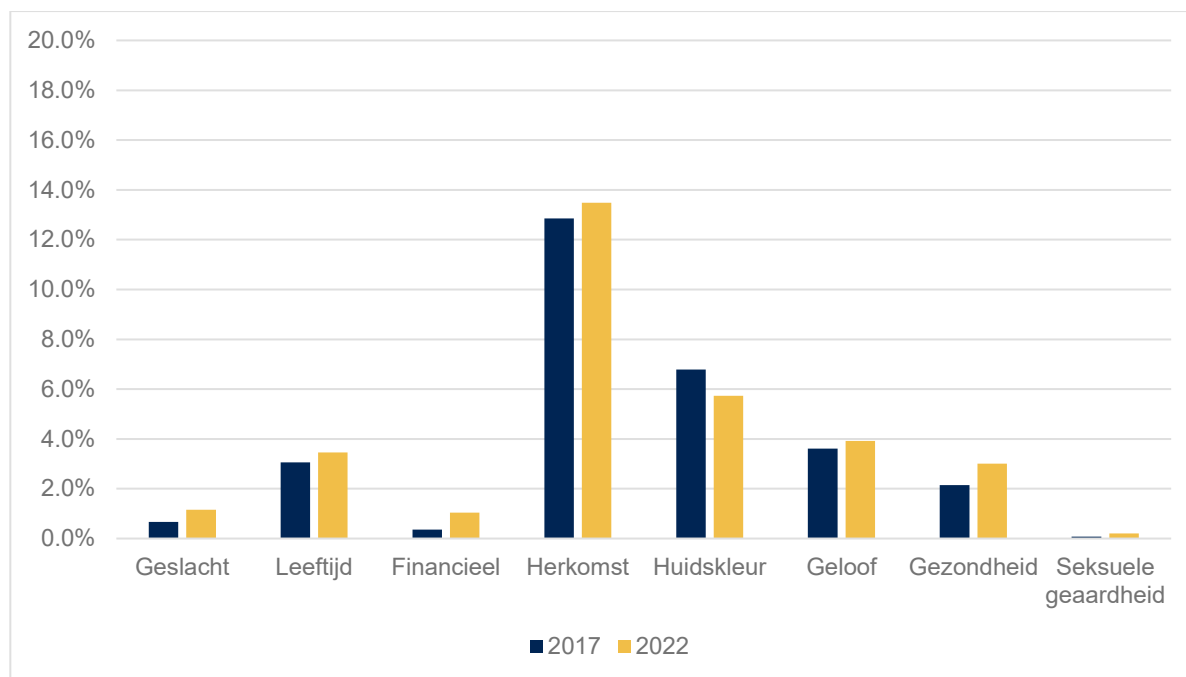
In dit deel onderzoeken we bij welke respondenten in België hun schoolgaande kinderen regelmatig negatieve ervaringen meemaken. We proberen daarbij te achterhalen wat hun profiel is en of dat in de loop der jaren is veranderd.

Voor dit doel zijn respondenten bevraagd over specifieke negatieve ervaringen die hun schoolgaande kinderen de voorbije 12 maanden hebben ondervonden, namelijk: (1) * 'Mijn kind is uitgescholden of gepest.*', (2) * 'Er zijn met opzet spullen van mijn kind kapot gemaakt.*', (3) * 'Mijn kind is bedreigd, geschopt of geslagen.*', (4) * 'Een leerkracht behandelde mijn kind niet correct.*', (5) * 'Mijn kind kreeg een te lage beoordeling.*' en (6) * 'Mijn kind kreeg het advies om een lagere studierichting te volgen, maar het kan een hogere richting aan.*'.

Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid.

In een staafdiagram geven we de verschillende redenen visueel weer, met een opsplitsing naar de twee verschillende jaartallen: 2017 en 2022. Om te begrijpen of deze redenen in de loop van de tijd significant veranderd zijn, voeren we een t-test²³ uit. De resultaten tonen enkel een significante stijging bij financiële situatie.

²³ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (2017 en 2022) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen.

Figuur 19: Redenen waarom de schoolgaande kinderen van respondenten minstens 1 negatieve hebben meegemaakt.

In **appendix G: Negatieve ervaringen van één van uw schoolgaande kinderen** tonen we de verschillende reden waarbij de schoolgaande kinderen van respondenten minstens 1 negatieve ervaring hebben meegemaakt, maar dan opgesplitst naar de verschillende herkomstgroepen.

In het vervolg van deze sectie over “negatieve ervaringen tijdens de opleiding van één van de schoolgaande kinderen” richten we ons uitsluitend op negatieve ervaringen die mensen hebben meegemaakt vanwege hun herkomst, huidskleur of geloof.

In het algemeen (zie Dashobard [Samenleven in Diversiteit](#)) hebben de schoolgaande kinderen van personen van Congolese herkomst het vaakst minstens één negatieve ervaring meegemaakt omwille van herkomst, huidskleur of geloof: respectievelijk 31% van de respondenten uit deze groep gaf dit aan. Bij respondenten van Marokkaanse en Turkse herkomst ligt dit cijfer op 22%. Voor de Poolse en Afghaanse herkomstsgroepen gaat het om 13%. De laagste percentages negatieve ervaringen bij de schoolgaande kinderen wordt vastgesteld door personen van Roemeense (8%) en Belgische (2%) herkomst.

In het vervolg van ons onderzoek gebruiken we als afhankelijke variabele een index die de frequentie van negatieve ervaringen van schoolgaande kinderen meet op een schaal van 1 tot 10. Deze index is opgebouwd uit de 6 specifieke stellingen die betrekking hebben op negatieve ervaringen van schoolgaande kinderen. We focussen hierbij ook uitsluitend op negatieve ervaringen gerelateerd aan herkomst, huidskleur of geloof. Wanneer we hierna spreken over ‘negatieve ervaringen’, verwijst dit enkel naar deze drie redenen

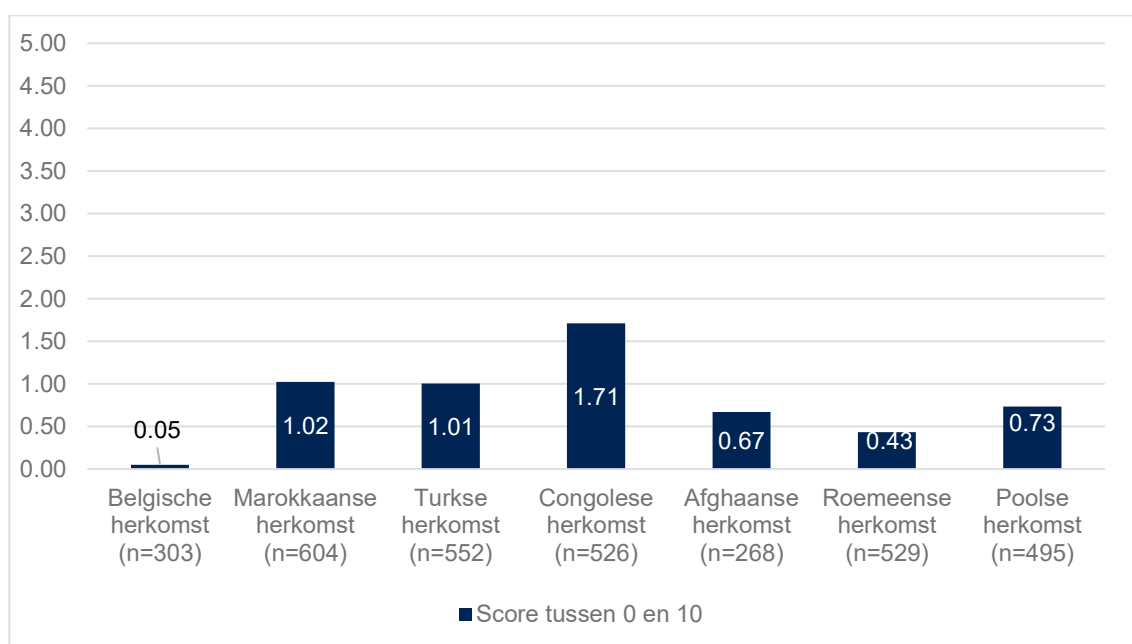
Respondenten werd gevraagd of de negatieve ervaringen van hun schoolgaande kinderen éénmalig of meerdere keren voorkwamen. Indien een respondent aangaf dat een ervaring vaker voorkwam, werd deze dubbel gewogen in de berekening van de index. Een hogere score op de index weerspiegelt dus een grotere frequentie van negatieve ervaringen van de schoolgaande kinderen.²⁴

²⁴ De frequenties van hoge waarden van deze som zijn eerder laag. Daarom zijn alle scores strikt groter dan 4 de score 5 toegekend. Vervolgens is deze score herschaald om op een index van 0-10 te komen. Dit betekent dat een gemiddelde score van “2” wil zeggen dat iedereen gemiddeld “één negatieve ervaring” heeft gehad op één van de vijf vragen.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

In dit gedeelte van de paper analyseren we in hoeverre de herkomstgroep van invloed is op de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen van de respondenten. Hiervoor hebben we een lineaire regressieanalyse uitgevoerd, waarbij de verschillende herkomstgroepen worden vergeleken met de Belgische herkomstgroep, die als referentiecategorie diende.

Uit de analyse blijkt dat respondenten met een Congolese herkomst gemiddeld een significant hogere frequentie van negatieve ervaringen bij hun schoolgaande kinderen vaststellen dan respondenten van Belgische herkomst. Dit verschil met de Belgische herkomstgroep wordt geschat op 1.66 eenheden. Ook bij respondenten met een Marokkaanse, Turkse, Poolse, Afghaanse en Roemeense herkomst worden significant hogere indexen vastgesteld, van respectievelijk van 0.97, 0.96, 0.68, 0.62 en 0.38 eenheden hoger dan de Belgische herkomstgroep.

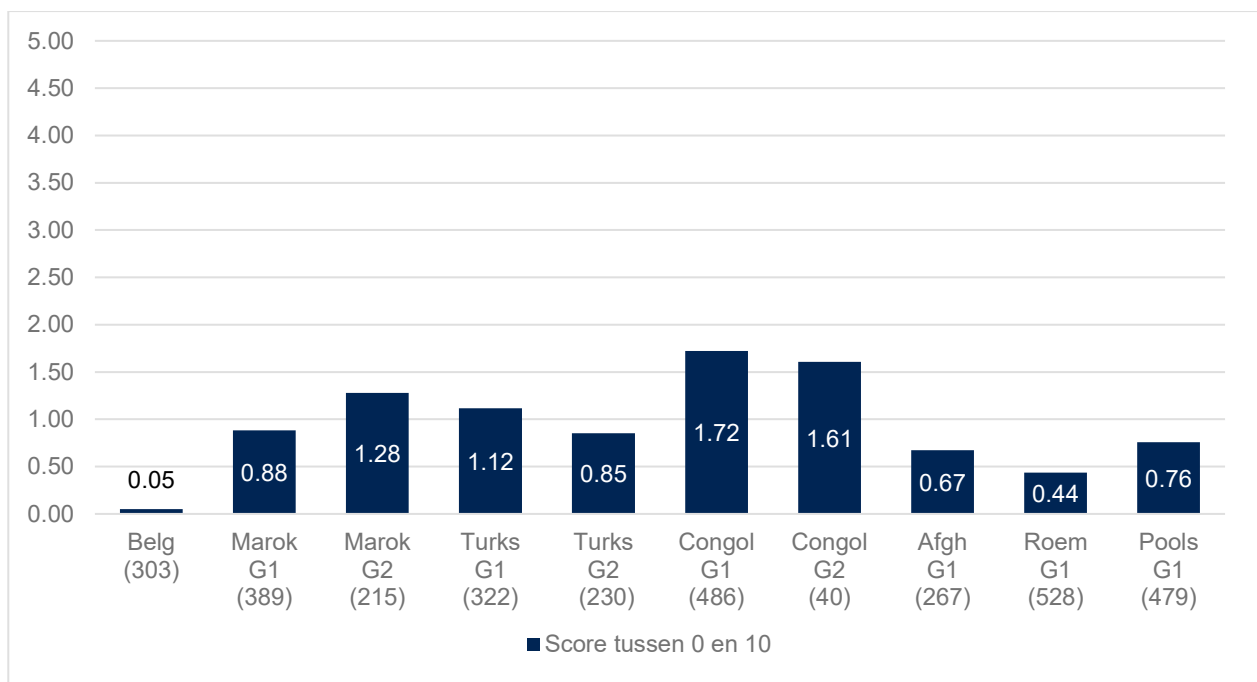
Figuur 20: Gemiddelde score op de index rond negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof, bij schoolgaande kinderen, voor de verschillende herkomstgroepen.

We hebben de lineaire regressieanalyse verder verfijnd door binnen de herkomstgroepen een onderscheid te maken tussen eerste en tweede generatie. Dit maakt het mogelijk om beter inzicht te krijgen in de invloed van generatieverschillen op de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen.

Alle buitenlandse herkomstgroepen vertonen, zowel in de eerste als in de tweede generatie, een significant verschil ten opzichte van de Belgische herkomstgroep. Bij de eerste generatie van Congolese herkomst hebben de schoolgaande kinderen het vaakst negatieve ervaringen, gevolgd door de tweede generatie van Congolese herkomst.

Om de generatieverschillen binnen elke herkomstgroep beter te begrijpen, is een reeks t-tests uitgevoerd.²⁵ Deze analyses vergelijken de frequentie van negatieve ervaringen van de schoolgaande kinderen tussen de eerste en tweede generatie binnen elke groep. De resultaten laten zien dat er geen significante generatieverschillen zijn.

²⁵ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om de gemiddelden van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=1), Roemeense (n=1) en Poolse (n=15) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

Figuur 21: Gemiddelde score op de index rond frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

In een aanvullende regressieanalyse hebben we de herkomstgroepen verder uitgesplitst naar generatie en tevens andere achtergrondkenmerken meegenomen, om een genuanceerder beeld te verkrijgen van de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen.

De resultaten tonen aan dat bepaalde verschillen tussen herkomstgroepen blijven bestaan, zelfs wanneer er gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken. Personen van Turkse en Congolese herkomst (zowel eerste als tweede generatie) blijven significant hogere frequenties van negatieve ervaringen aangeven dan de Belgische referentiegroep. Bij de Marokkaanse herkomstgroep is nu enkel de tweede generatie significant verschillend van de Belgische herkomstgroep.

Wanneer we de andere achtergrondkenmerken bekijken, zien we dat de **gezinssituatie** geassocieerd is met de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen. De schoolgaande kinderen van alleenstaande ouders hebben vaker negatieve ervaringen dan bij personen met partner en kinderen.

Het beter **rondkomen met het inkomen** is geassocieerd met minder negatieve ervaringen hebben bij schoolgaande kinderen van respondenten.

Leeftijd speelt ook een rol: een oudere leeftijd van de ouder is geassocieerd met vaker negatieve ervaringen ondervinden bij de schoolgaande kinderen²⁶. Ook meer **praktiserend gelovig zijn** en een langere **verblijfsduur** in België correleert met vaker negatieve ervaringen hebben.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

In de volgende analysefase voegden we interactietermen toe tussen herkomstgroepen en andere achtergrondkenmerken, waardoor we beter begrijpen hoe deze kenmerken de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen binnen verschillende herkomstgroepen beïnvloeden. De resultaten belichten de herkomstgroepen waar de effecten van de achtergrondkenmerken significant verschillen van de Belgische herkomstgroep (de referentiegroep). Voor de overige herkomstgroepen, die niet specifiek worden genoemd, geldt dat de effecten van de

²⁶ Hoogst waarschijnlijk heeft dit eerder te maken met het feit dat de kinderen van oudere ouders zelf ook ouder zijn en al meer negatieve ervaringen hebben meegemaakt.

achtergrondkenmerken niet significant verschillen van de Belgische herkomstgroep, wat impliceert dat deze kenmerken een vergelijkbare associatie hebben op de frequentie van negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen als bij de Belgische herkomstgroep.

Uit de analyse blijkt dat er binnen de Belgische herkomstgroep geen significant verband is tussen de **leeftijd** van de ouder en de frequentie van negatieve ervaringen bij de schoolgaande kinderen. Dit is echter anders binnen de Marokkaanse en Congolese herkomstgroepen, waar een oudere leeftijd van de ouder geassocieerd is met meer negatieve ervaringen bij de schoolgaande kinderen. Dit verklaart waarom we dit verband over de herkomstgroepen heen zien.

Bij de Marokkaanse herkomstgroep is het hebben van minstens vijf **vrienden van eigen herkomst** geassocieerd met minder negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen van de respondenten. Bij de andere buitenlandse herkomstgroepen zien we geen significant verschil met dit effect, dus voor deze groepen kunnen we hetzelfde besluit trekken.

Een visuele weergave van de interactie-effecten die geassocieerd zijn met de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen is beschikbaar in **Appendix G: Negatieve ervaringen van één van uw schoolgaande kinderen**. Effecten die hierboven nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken.

Profielen

In deze sectie van de paper onderzoeken we de resultaten van de beslissingsbomen die zijn uitgevoerd om te begrijpen bij welke profielen binnen elke herkomstgroep de schoolgaande kinderen meer of minder frequent negatieve ervaringen hebben. Door het gebruik van beslissingsbomen kunnen we inzicht krijgen in welke factoren binnen elke groep het meest bepalend zijn en waar de splitsingen plaatsvinden. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor splitsing binnen de achtergrondkenmerken, zoals de leeftijd, dat in verschillende contexten kan leiden tot uiteenlopende splitsingspunten zoals 34 jaar of een geheel ander getal. Het getal tussen haakjes toont de gemiddelde indexwaarde van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme waarden, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.21 en 3.12 (zie tabellen in **Appendix G: Negatieve ervaringen van één van uw schoolgaande kinderen**).

Voor de *Belgische herkomstgroep* werd omwille van lage frequenties aan negatieve ervaringen van de schoolgaande kinderen geen verdere splitsingen gemaakt.

Binnen de *Marokkaanse herkomstgroep* is de leeftijd van de ouder de meest differentiërende factor. Oudere ouders ondervinden dat hun kinderen vaker negatieve ervaringen hebben (gemiddeld 1.49 op de index rond negatieve ervaringen) dan jongere ouders (gemiddeld 0.52). Dat verschil wordt nog groter wanneer de ouder van de tweede generatie is: in dat geval stijgt de frequentie zelfs (2.93).

Ook bij de *Turkse herkomstgroep* speelt leeftijd een centrale rol, maar met een ander patroon. Kinderen van ouders van gemiddelde leeftijd (tussen 35 en 43 jaar oud) ondervinden vaker negatieve ervaringen (1.52) dan kinderen van jongere (0.43) of oudere ouders (0.86). Vooral bij mannen van gemiddelde leeftijd ligt het cijfer het hoogst (1.94).

Binnen de *Congolese herkomstgroep* is het vooral de financiële situatie van de ouder die doorslaggevend is. Ouders die aangeven moeilijker rond te komen, ondervinden vaker negatieve ervaringen bij hun schoolgaande kinderen (2.23) dan ouders die financieel beter kunnen rondkomen (1.13).

Bij personen van *Afghaanse herkomst* blijkt de duur van verblijf in België belangrijk. Kinderen van ouders die al langer dan 7 jaar in België wonen hebben vaker negatieve ervaringen op school (1.07) dan kinderen van ouders die korter in België zijn of hier geboren zijn.

Ook bij *Roemeense* ouders speelt de financiële situatie een duidelijke rol. Schoolgaande kinderen van ouders die aangeven moeilijker rond te komen met het inkomen hebben vaker negatieve ervaringen (0.79) dan schoolgaande kinderen van ouders die goed kunnen rondkomen met hun inkomen (0.21).

Een soortgelijk patroon zien we bij *Poolse herkomstgroep*. Kinderen van ouders die moeilijker kunnen rondkomen, ondervinden meer negatieve ervaringen (1.17) dan kinderen van ouders die goed kunnen rondkomen met het inkomen (0.37). Het cijfer loopt verder op bij ouders die én financieel kwetsbaar zijn én geen buurtcontacten met mensen van een andere herkomst hebben: bij hen stijgt de frequentie nog verder (1.74).

Deze analyses laten zien dat negatieve ervaringen van schoolgaande kinderen niet gelijk verdeeld zijn binnen herkomstgroepen. Ouderlijke kenmerken zoals leeftijd, generatie, financiële situatie, buurtcontacten en verblijfsduur in België blijken duidelijke onderscheidende factoren te vormen.

Invloed van de tijd

In onze analyse hebben we twee meetmomenten onderzocht, namelijk 2017 en 2022. Hierbij hebben we gekeken naar verschillen in de afhankelijke variabele, de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen, en de associatie van verschillende achtergrondkenmerken met deze frequentie bij beide meetmomenten.

De tijdsvariabele zelf bleek niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande niet significant is veranderd tussen 2017 en 2022.

De resultaten van deze geavanceerde regressieanalyse laten echter geen duidelijke significante interactie-effecten zien tussen de verschillende herkomstgroepen met de achtergrondkenmerken. Dit betekent dat de manier waarop bepaalde factoren de frequentie van negatieve ervaringen van schoolgaande kinderen beïnvloeden, relatief consistent blijft over de herkomstgroepen heen.

4.8 Politiecontrole

Overkoepelende bevindingen:

- Van alle onderzochte herkomstgroepen denken personen met een Congolese herkomst het vaakst dat ze door de politie gecontroleerd zijn omwille van herkomst, gevolgd door personen van Marokkaanse herkomst.
- Verder zien we voor de Marokkaanse en Turkse herkomstgroepen dat de tweede generatie significant vaker denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst dan de eerste generatie.
- Vrouwen denken minder vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst dan mannen.
- Leeftijd speelt eveneens een belangrijke rol, waarbij jongeren vaker denken dat ze gecontroleerd worden omwille van herkomst dan ouderen.
- Ook is er een verband tussen beter rondkomen met het inkomen en minder vaak gecontroleerd denken te worden door de politie omwille van herkomst.

In deze sectie onderzoeken we de subjectieve beoordeling van politiecontroles. We hebben onze analyse gericht op de vraag: "Hoe hangt een politiecontrole omwille van herkomst samen met achtergrondkenmerken? Wie wordt er meer of minder gecontroleerd?"

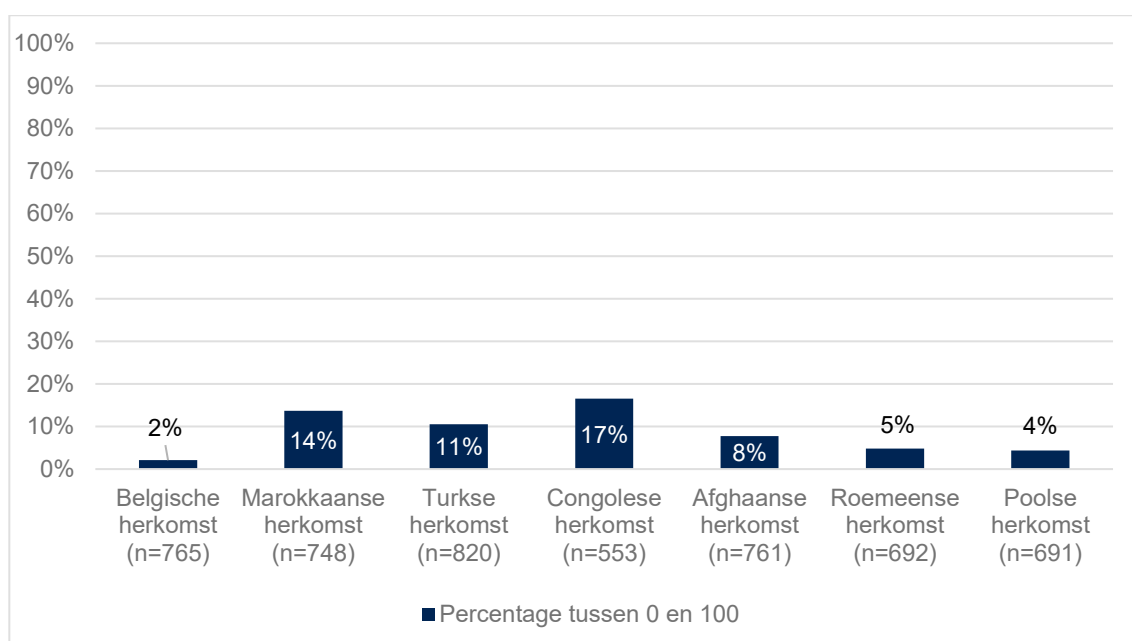
Om deze vraag te beantwoorden, maken we gebruik van een binaire afhankelijke variabele. Deze meet of een individu denkt in de afgelopen 12 maanden door de politie gecontroleerd te zijn vanwege hun herkomst. Deze variabele is gebaseerd op basis van de vraag: *"Denkt u dat u zelf door de politie de voorbije 12 maanden bent gecontroleerd omwille van uw herkomst?"*. Het is belangrijk op te merken dat deze vraag alleen in 2022 is gesteld, waardoor tijdsvergelijkingen in deze sectie niet mogelijk zijn.

Invloed van herkomstgroep en achtergrondkenmerken

We onderzoeken eerst de invloed van de verschillende herkomstgroepen op de kans om door de politie gecontroleerd te worden omwille van herkomst. We hebben een logistische regressie uitgevoerd waarbij de onafhankelijke variabele de herkomstgroep is en de afhankelijke variabele of

iemand al dan niet door de politie gecontroleerd wordt vanwege zijn herkomst. De onderzochte herkomstgroepen omvatten de Belgische, Marokkaanse, Turkse, Congolese, Afghaanse, Roemeense, en Poolse herkomst, met Belgische herkomst als de referentiecategorie.

Uit de resultaten blijkt dat 17% van de personen van Congolese herkomst denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst, wat het hoogste percentage is van alle onderzochte herkomstgroepen. Het tweede en derde hoogste percentage zien we bij de Marokkaanse en Turkse herkomstgroep, met respectievelijk percentages van 14% en 11%. Tot slot zien we dat ook alle overige buitenlandse herkomstgroepen significant vaker denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst dan de Belgische herkomstgroep, met 8% bij de Afghaanse herkomstgroep, 5% bij de Roemeense herkomstgroep en 4% bij de Poolse herkomstgroep. Andriessen et al. (2020) laten zien dat vooral Nederlanders met een migratieachtergrond aangeven discriminatie door de politie te ervaren of te vermoeden. Van de Turkse en Marokkaanse Nederlanders die vinden dat zij vaker worden gecontroleerd dan anderen, beschouwt circa 90% dit als discriminatie. Ter vergelijking: onder autochtone Nederlanders die aangeven vaker in de gaten te worden gehouden, ligt dit aandeel op 32%.

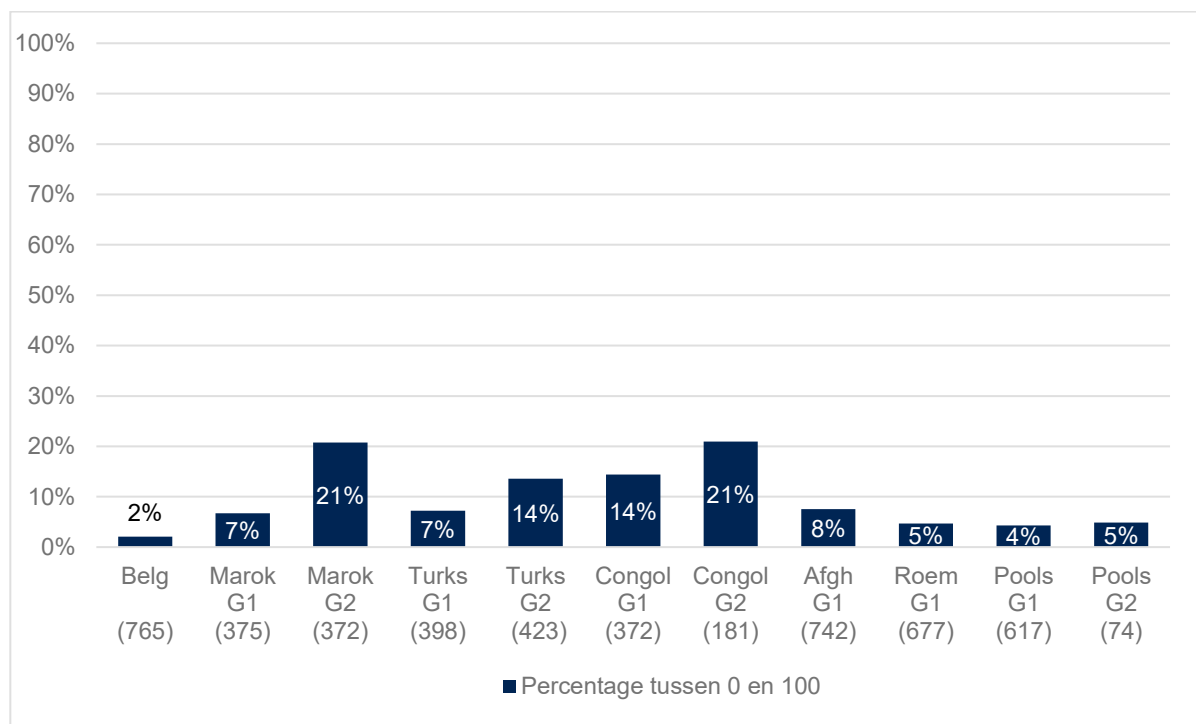
Figuur 22: Percentage dat denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst voor de verschillende herkomstgroepen.

We bekijken nu in hoeverre generatie binnen de verschillende herkomstgroepen de perceptie van politiecontroles vanwege herkomst beïnvloedt. Door een logistische regressie uit te voeren, hebben we de invloed van generatieverschillen binnen herkomstgroepen onderzocht, waarbij Belgische herkomst opnieuw als referentiecategorie wordt gebruikt.

Uit de resultaten blijkt dat de tweede generatie van zowel de Marokkaanse als de Congolese herkomst het vaakst denkt door de politie te worden gecontroleerd omwille van herkomst, beiden met 21%. De eerste generatie van Congolese herkomst en tweede generatie van Turkse herkomst volgen met 14%. De eerste generatie van Marokkaanse en Turkse herkomst hebben een gelijk percentage van 7%. De Poolse herkomstgroep denkt minder vaak dan de andere buitenlandse herkomstgroepen gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst, waarbij de tweede generatie niet significant verschillend is van de Belgische herkomstgroep.

Uit de analyse blijkt dat voor verschillende herkomstgroepen de tweede generatie de indruk heeft vaker te maken te krijgen met politiecontroles omwille van herkomst dan de eerste generatie. We

testen dit verder aan de hand van een reeks t-tests²⁷. De tests vergelijken het percentage individuen dat meent dat zij politiecontroles vanwege hun herkomst hebben ervaren tussen de eerste en tweede generatie binnen elke herkomstgroep. Enkel bij de Marokkaanse en Turkse herkomstgroepen ligt het percentage significant hoger bij de tweede generatie dan bij de eerste generatie. Bij de Congolese herkomstgroep en de Poolse herkomstgroep is het verschil niet significant.

Figuur 23: Percentage dat denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst voor de verschillende herkomstgroepen (opgesplitst naar generatie: G1= eerste generatie, G2 = tweede generatie). Tussen haakjes wordt de steekproefgrootte van elke groep meegegeven.

We onderzoeken in hoeverre verschillende achtergrondkenmerken van invloed zijn op de perceptie van politiecontroles vanwege herkomst. Onze eerdere bevindingen, die aantoonde dat individuen van Marokkaanse, Turkse, Congolese en Afghaanse herkomst vaker denken gecontroleerd te zijn omwille van herkomst, blijven significant, zelfs na controle voor aanvullende achtergrondkenmerken. Een nieuwe conclusie is dat de verschillen tussen de Belgische herkomst tegenover de Poolse herkomst, nu voor zowel eerste en tweede generatie, niet significant zijn, na controle voor andere achtergrondkenmerken.

Onder de significante achtergrondkenmerken zien we dat **geslacht** een belangrijke rol speelt; vrouwen denken namelijk minder vaak een politiecontrole omwille van herkomst te ondervinden in vergelijking met mannen. Wat betreft **leeftijd** zien we dat ouderen minder vaak denken gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst. Andriessen et al. (2020) constateren ook dat jongere leeftijdsgroepen en mannen in Nederland gemiddeld vaker vermoeden te worden gediscrimineerd bij politiecontroles en -bekeuringen dan oudere leeftijdsgroepen en vrouwen.

Indien het **aantal verdieners in het gezin** toeneemt van geen verdieners naar twee verdieners, dan daalt het percentage dat denkt een politiecontrole omwille van herkomst te hebben ondervonden. Er

²⁷ Er is een onafhankelijke t-test gebruikt om het percentage dat denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst van twee onafhankelijke groepen (eerste en tweede generatie) te vergelijken om te bepalen of er een significant verschil is tussen de groepen. Vanwege de kleine steekproefomvang van de tweede generatie binnen de Afghaanse (n=19) en Roemeense (n=16) herkomstgroepen, zijn deze groepen niet meegenomen in deze analyse.

lijkt ook een verband te bestaan tussen het vermogen om goed **rond te komen met het inkomen** en de perceptie dat men minder vaak wordt gecontroleerd door de politie vanwege herkomst.

Het hebben van **buurtcontacten van een andere herkomst** is geassocieerd met een hogere perceptie van politiecontroles omwille van herkomst. Een betere **kennis van het Frans** is gerelateerd aan de beleving van minder politiecontroles omwille van herkomst, terwijl een betere **kennis van het Engels** wordt geassocieerd met de beleving van meer politiecontroles vanwege herkomst.

Bevindingen binnen de verschillende herkomstgroepen

We hebben ervoor gekozen om de regressieanalyse met interacties tussen de herkomstgroepen en diverse achtergrondkenmerken niet uit te voeren. Dit besluit is genomen omdat de percentages van individuen die politiecontroles denken te ervaren omwille van herkomst relatief klein zijn, wat het moeilijk maakt om duidelijke verschillen tussen de herkomstgroepen statistisch robuust te ontdekken.

Profielen

In dit gedeelte van de studie richten we ons op de uitkomsten van de beslissingsboomanalyses, waarmee profielen binnen elke herkomstgroep worden geïdentificeerd die mogelijk denken dat ze onderhevig zijn aan politiecontroles omwille van herkomst. De beslissingsboom bepaalt onafhankelijk de criteria voor splitsing binnen de achtergrondkenmerken, zoals de leeftijd, dat in verschillende contexten kan leiden tot uiteenlopende splitsingspunten zoals 34 jaar of een geheel ander getal. Het getal tussen haakjes toont het percentage personen dat denkt te zijn gecontroleerd door de politie omwille van herkomst van dat specifieke profiel. De minst en meest extreme percentages, gevonden aan de hand van de beslissingsbomen, zijn 0.5% en 39% (zie tabellen in **Appendix H: Politiecontrole**).

Personen van de *Belgische herkomstgroep* denken niet vaak gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst in vergelijking met de andere herkomstgroepen. Binnen de *Belgische herkomstgroep* komt de woonplaats als meest differentiërende variabele naar voren. Personen die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen, denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst (6%) in vergelijking met mensen die elders wonen (1%).

Voor de *Marokkaanse herkomstgroep* blijkt generatie een verschil te maken. Binnen deze herkomstgroep denkt 21% van de tweede generatie gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst, terwijl dit voor de eerste generatie slechts 7% is. Verder is er binnen de tweede generatie een aanzienlijke verschil binnen geslacht te zien: mannen denken veel vaker te worden gecontroleerd omwille van herkomst (30%) dan vrouwen (11%).

In de *Turkse herkomstgroep* is geslacht de meest bepalende factor, waarbij mannen significant vaker (16%) denken te worden gecontroleerd door de politie omwille van herkomst dan vrouwen (5%). Bij de mannen speelt leeftijd tevens een rol: mannen onder de 28 denken vaker te worden gecontroleerd (30%).

Voor de *Congolese herkomstgroep* blijft het geslacht een dominante factor, waar mannen (23%) wederom vaker denken gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan vrouwen (11%).

Bij de *Afghaanse herkomstgroep* denken alleenstaanden vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst (12%) dan degene in een relatie (3%). Onder de alleenstaanden vormt opleidingsniveau ook een bepalende variabele, waar hoogopgeleiden vaker denken gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst.

In de *Roemeense herkomstgroep* denken mannen vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst (7%) dan vrouwen (2%).

Binnen de *Poolse herkomstgroep* verschilt het profiel aanzienlijk qua leeftijd: jongeren van 21 jaar of jonger denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst (13%) dan ouderen (3%).

In **Appendix H: Politiecontrole** kunnen visuele weergaves gevonden worden van de effecten van achtergrondkenmerken op de perceptie van het ondervinden van politiecontroles omwille van herkomst. Effecten die hier nog niet vermeld werden, worden daar verder besproken. Ook alle eindprofielen die uit de beslissingsboomanalyses zijn gekomen, samen met staafdiagrammen voor de verschillende profielen die de percentages weergeven, kan in deze appendix worden teruggevonden.

5 CONCLUSIE

Deze paper onderzoekt in welke mate mensen discriminatie en negatieve ervaringen ondervinden in de Belgische/Vlaamse samenleving, met een focus op verschillende herkomstgroepen. We analyseerden data van de Samenleven in Diversiteit (SID) surveys uit 2017 en 2022, waarin respondenten van Belgische, Marokkaanse, Turkse, Congolese, Afghaanse, Roemeense, en Poolse herkomst werden bevraagd. Met behulp van multivariate regressies en beslissingsbomen onderzochten we het ondervinden van discriminatie en negatieve ervaringen. Eerst bespreken we de belangrijkste bevindingen over de gehele responsgroep, waarbij we ook de opvallendste trends over de tijd belichten. Vervolgens verdiepen we ons in de belangrijkste conclusies binnen elke herkomstgroep.

Ervaren van discriminatie

De afhankelijke variabele is gecreëerd op basis van de vraag: 'Denkt u dat u in de afgelopen 12 maanden het slachtoffer bent geweest van discriminatie?' Dit kan zijn om verschillende redenen zoals geslacht, huidskleur, of leeftijd. De variabele is dichotoom met de waarde 0 voor respondenten die geen discriminatie hebben ervaren en waarde 1 voor wie dat wel heeft ervaren. Uit de resultaten blijkt dat jongere mensen meer discriminatie ervaren dan oudere mensen. Er is een duidelijke samenhang tussen het beter rondkomen met het inkomen en minder ervaren discriminatie. Daarnaast ervaren mensen die beter Engels of Nederlands spreken meer discriminatie. Het hebben van minstens vijf vrienden van Belgische herkomst is geassocieerd met minder ervaren discriminatie, terwijl het hebben van minstens vijf vrienden van eigen herkomst geassocieerd is met meer ervaren discriminatie. Verder ervaart de tweede generatie van de niet-EU herkomstgroepen meer discriminatie dan de eerste generatie.

Negatieve ervaringen in de openbare ruimte

De afhankelijke variabele in deze sectie is een index die de frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte meet op een schaal van 1 tot 10. De index is samengesteld uit vijf specifieke stellingen die betrekking hebben op negatieve ervaringen in de openbare ruimte de voorbije 12 maanden, namelijk: (1) *'Mensen ontweken mij. (bijvoorbeeld: ze willen niet naast mij zitten in de bus, wachtzaal,...)* (2) *'Het personeel van de tram, trein of bus behandelde mij niet correct.* (3) *'Ik ben op straat of in het verkeer uitgescholden of nageroepen.* (4) *'Er zijn met opzet spullen van mij kapotgemaakt.* (5) *'Ik ben op straat of in het verkeer bedreigd, geschopt of geslagen.*'. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Deze redenen omvatten geslacht, leeftijd, financiële situatie, herkomst, huidskleur, geloof, gezondheidstoestand en/of lichamelijke beperkingen, en seksuele geaardheid. Bij deze afhankelijke variabele focussen we enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

Er is een duidelijk verband tussen het beter rondkomen met het inkomen en minder negatieve ervaringen in de openbare ruimte. Personen die in Antwerpen of Gent wonen, ondervinden meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte in vergelijking met inwoners van Vlaanderen exclusief de centrumsteden. De tweede generatie van de onderzochte niet-EU herkomstgroepen ervaart meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan de eerste generatie. De tijdsvariabele blijkt niet significant, wat aangeeft dat de algemene frequentie van negatieve ervaringen in de openbare ruimte tussen 2017 en 2022 niet significant is veranderd.

Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning

De afhankelijke variabele is geconstrueerd als een index op een schaal van tien punten, gebaseerd op stellingen die polsen naar specifieke negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning de voorbije 5 jaar, namelijk: (1) * 'De verhuurder zei dat het huis al verhuurd was, maar ik denk dat dat niet waar was.*', (2) * 'De huurprijs voor het huis was plots hoger, toen ik contact opnam met de verhuurder.*' en (3) * 'De verhuurder zei dat hij of zij niet aan mij wilde verhuren.*'. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Bij deze afhankelijke variabele focussen we opnieuw enkel op negatieve ervaringen

omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning.

Respondenten die financieel beter kunnen rondkomen ervaren minder negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning. Individuen die in een Brussel, Antwerpen of Gent wonen, hebben minder negatieve ervaringen bij het zoeken naar een huurwoning in vergelijking met degenen die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen. Een betere kennis van het Engels wordt geassocieerd met een hogere frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning. Uit de analyse blijkt dat de tijdsvariabele niet significant is, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning tussen 2017 en 2022 stabiel is gebleven.

Negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk

De afhankelijke variabele die in deze sectie centraal staat, een index op een 10 puntenschaal, is gebaseerd op stellingen die polsen naar specifieke negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk de voorbije 5 jaar, namelijk: (1) * 'Ik voldeed aan de eisen van een vacature, maar ik werd niet uitgenodigd voor een gesprek.'*, (2) * 'Het interimkantoor behandelde mij niet correct.'*, (3) * 'Ik kreeg niet dezelfde kansen als de andere kandidaten om me te bewijzen tijdens een sollicitatiegesprek.'* en (4) * 'Ik kreeg een job aangeboden die anderen niet willen. Bijvoorbeeld: een korte opdracht, een job met slechte uren, een slecht betaalde job, fysiek zwaar werk.'*. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Bij deze afhankelijke variabele focussen we opnieuw enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Er is een duidelijke correlatie tussen financieel kunnen rondkomen en de frequentie van negatieve ervaringen bij het zoeken naar werk: hoe beter men financieel kan rondkomen, hoe minder negatieve ervaringen men ondervindt. Personen met ten minste vijf vrienden van Belgische herkomst ervaren minder negatieve ervaringen tijdens hun zoektocht naar werk. Een betere beheersing van het Nederlands en Engels wordt geassocieerd met meer negatieve ervaringen tijdens het zoeken naar werk. De analyse toont aan dat de tijdsvariabele niet significant is, wat erop wijst dat de frequentie van negatieve ervaringen tijdens het zoeken naar werk tussen 2017 en 2022 niet wezenlijk is veranderd.

Negatieve ervaringen op of door het werk

De afhankelijke variabele is geconstrueerd als een index op een schaal van tien punten, gebaseerd op stellingen die polsen naar specifieke negatieve ervaringen op of door het werk de voorbije 12 maanden, namelijk: (1) * 'Iemand behandelde mij niet correct.'* (2) * 'Er zijn kwetsende grappen over mij gemaakt.'* (3) * 'Ik ben uitgescholden of gepest.'* (4) * 'Er zijn spullen van mij met opzet kapotgemaakt.'* (5) * 'Ik ben bedreigd, geschopt of geslagen.'*. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Bij deze afhankelijke variabele focussen we opnieuw enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen op of door het werk.

Er bestaat een verband tussen opleidingsniveau en de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk: hoger opgeleiden ervaren meer negatieve ervaringen dan laagopgeleiden. Vrouwen ondervinden minder negatieve ervaringen op of door het werk dan mannen. Ook ervaren mensen die financieel beter kunnen rondkomen minder negatieve ervaringen op het werk. Bovendien is een betere beheersing van het Nederlands en Engels geassocieerd met meer negatieve ervaringen op of door het werk. De tijdvariabele blijkt niet significant, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen op of door het werk tussen 2017 en 2022 niet wezenlijk is veranderd.

Negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding

De afhankelijke variabele is geconstrueerd als een index op een schaal van tien punten, gebaseerd op stellingen die polsen naar specifieke negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding de voorbije 12 maanden, namelijk: (1) * 'Een docent of leraar behandelde mij niet correct.'*, (2) * 'Ik kreeg lagere punten dan de punten die ik had moeten krijgen.'*, (3) * 'Ik kreeg het advies een lagere studierichting

te volgen, maar ik kan een hogere richting aan.**, (4) **Er zijn kwetsende grappen over mij gemaakt.**, (5) **Ik ben uitgescholden of gepest.**, (6) **Er zijn spullen van mij met opzet kapot gemaakt.** en (7) **Ik ben bedreigd, geschopt of geslagen.**. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Bij deze afhankelijke variabele focussen we opnieuw enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding.

Een betere kennis van zowel het Nederlands als het Engels wordt geassocieerd met meer negatieve ervaringen gedurende de eigen opleiding. Daarnaast correleert het beter rondkomen met het inkomen met minder negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding. De analyse toont aan dat de tijdsvariabele geen significante invloed heeft, wat erop wijst dat de frequentie van negatieve ervaringen in opleidingen tussen 2017 en 2022 onveranderd is gebleven.

Negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen

De afhankelijke variabele in deze sectie is een index die de frequentie van negatieve ervaringen van schoolgaande kinderen meet op een schaal van 1 tot 10. De index is samengesteld uit zes specifieke stellingen die betrekking hebben op negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen de voorbije 12 maanden, namelijk: (1) * 'Mijn kind is uitgescholden of gepest.', (2) * 'Er zijn met opzet spullen van mijn kind kapot gemaakt.', (3) * 'Mijn kind is bedreigd, geschopt of geslagen.', (4) * 'Een leerkracht behandelde mijn kind niet correct.', (5) * 'Mijn kind kreeg een te lage beoordeling.' en (6) * 'Mijn kind kreeg het advies om een lagere studierichting te volgen, maar het kan een hogere richting aan.'. Respondenten konden de redenen aangeven waarom zij dachten dat deze ervaringen plaatsvonden. Bij deze afhankelijke variabele focussen we opnieuw enkel op negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Een hoge waarde op de index reflecteert het vaker voorkomen van negatieve ervaringen van één van de schoolgaande kinderen.

Beter rondkomen met het inkomen is geassocieerd met minder negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen van de respondenten. Tegelijkertijd blijkt meer praktiserend gelovig zijn te correleren met meer negatieve ervaringen bij deze kinderen. De schoolgaande kinderen uit eenoudergezinnen ondervinden vaker negatieve ervaringen dan kinderen uit gezinnen met twee ouders. Voor de eerste generatie geldt dat, naarmate ze langer in België wonen, hun kinderen vaker negatieve ervaringen meemaken. De tijdsvariabele blijkt geen significante impact te hebben, wat suggereert dat de frequentie van negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen tussen 2017 en 2022 onveranderd is gebleven.

Politiecontrole

In deze sectie is als afhankelijke variabele gekozen voor de vraag of iemand al dan niet denkt gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst, een dichotome variabele met de waarde 0 voor respondenten die niet denken gecontroleerd te zijn omwille van herkomst en de waarde 1 voor wie dat wel denkt. Deze variabele is gebaseerd op de vraag: **Denkt u dat u zelf door de politie de voorbije 12 maanden bent gecontroleerd omwille van uw herkomst?**.

Vrouwen hebben minder vaak de indruk dat ze door de politie worden gecontroleerd omwille van herkomst dan mannen. Leeftijd blijkt ook een significante factor, waarbij jongeren vaker het gevoel hebben gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan ouderen. Bovendien is er een correlatie tussen een beter rondkomen met het inkomen en een verminderde perceptie van politiecontroles omwille van herkomst.

Naast deze algemene bevindingen, zijn er belangrijke nuances wanneer we de resultaten per herkomstgroep bekijken. Hieronder bespreken we per herkomstgroep de belangrijkste conclusies die aanvullend zijn op, of afwijken van, de reeds besproken algemene conclusies. Deze conclusies per herkomstgroep zijn gebaseerd op de regressiemodellen met interactietermen tussen herkomst en de verschillende achtergrondkenmerkende, alsook op de profielen uit de beslissingsboomanalyses. We starten met het bespreken van de Belgische herkomstgroep.

Belgische herkomstgroep

Personen van Belgische herkomst ervaren, in vergelijking met alle andere herkomstgroepen, het minste discriminatie. Individuen van Belgische herkomst die in Antwerpen of Gent wonen, ervaren

vaker discriminatie in vergelijking met diegenen die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen. Personen met minstens vijf vrienden van andere herkomst ervaren vaker discriminatie dan diegenen met minder dan vijf vrienden van een andere herkomst en zonder buurtcontacten van andere herkomst.

Onder de onderzochte herkomstgroepen valt op dat personen van Belgische herkomst het minst vaak negatieve ervaringen ondervinden in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Binnen deze herkomstgroep is de meest differentiërende variabele het financieel rondkomen; individuen die beter kunnen rondkomen met hun inkomen ondervinden minder negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

De Belgische herkomstgroep ondervindt, in vergelijking met alle andere herkomstgroepen, het minste negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Mannen melden vaker negatieve ervaringen dan vrouwen.

Over alle herkomstgroepen heen ondervinden personen van Belgische herkomst het minst vaak negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen van Belgische herkomst zonder buurtcontacten van Belgische herkomst hebben vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Personen van Belgische herkomst ervaren het minst vaak negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen die moeilijker rondkomen met het inkomen hebben meer negatieve ervaringen op of door het werk.

De Belgische herkomstgroep ondervindt, in vergelijking met alle andere herkomstgroepen, het minste negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Degenen die niet goed kunnen rondkomen met het inkomen ondervinden vaker negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding dan degenen die goed kunnen rondkomen met het inkomen.

De schoolgaande kinderen van mensen van Belgische herkomst ondervinden het minst vaak negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof.

Personen van Belgische herkomst denken het minst vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst. Personen die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen, denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst in vergelijking met mensen die elders wonen.

Marokkaanse herkomstgroep

De Marokkaanse herkomstgroep ervaart vaak discriminatie in vergelijking met de andere herkomstgroepen, met enkel de Congolese herkomstgroep die nog meer discriminatie ervaart. De tweede generatie ervaart meer discriminatie dan de eerste generatie.

Personen van Marokkaanse herkomst ervaren in vergelijking met de andere herkomstgroepen vaak negatieve ervaringen in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof, waarbij enkel personen van Congolese herkomst nog vaker negatieve ervaringen ondervinden. Personen van de tweede generatie ondervinden vaker negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan personen van de eerste generatie. Vrouwen van Marokkaanse herkomst hebben vaker negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan mannen. Bij vrouwen die altijd of soms de hoofddoek dragen is het aantal negatieve ervaringen in de openbare ruimte hoger dan bij vrouwen die nooit een hoofddoek dragen.

Personen van Marokkaanse herkomst ervaren in vergelijking met de andere herkomstgroepen vaak negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof; enkel personen van Congolese herkomst ondervinden nog vaker negatieve ervaringen. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning dan de eerste generatie. Een betere kennis van het Engels is geassocieerd met meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning. Hoogopgeleiden hebben aanzienlijk vaker negatieve ervaringen tijdens hun zoektocht naar een huurwoning dan laagopgeleiden.

De Marokkaanse herkomstgroep ervaart in vergelijking met de andere herkomstgroepen het vaakst van alle herkomstgroepen negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk omwille van

herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan de eerste generatie. Het hebben van minstens 5 vrienden van andere herkomst gaat samen met meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

Personen van Marokkaanse herkomst ervaren in vergelijking met de andere herkomstsgroepen vaak negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof; enkel personen van Congolese herkomst ondervinden nog vaker negatieve ervaringen. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen op of door het werk dan de eerste generatie.

De Marokkaanse herkomstsgroep ondervindt, in vergelijking met alle andere herkomstsgroepen, het vaakst negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding dan de eerste generatie. Personen met minstens vijf vrienden van andere herkomst hebben vaker negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding dan personen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst.

De schoolgaande kinderen van mensen van Marokkaanse herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstsgroepen vaak negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof; enkel de schoolgaande kinderen van mensen van Congolese herkomst ondervinden nog meer negatieve ervaringen. Oudere ouders van Marokkaanse herkomst ondervinden dat hun kinderen vaker negatieve ervaringen hebben dan jongere ouders. Het hebben van minstens vijf vrienden van eigen herkomst is geassocieerd met minder negatieve ervaringen bij schoolgaande kinderen van de respondenten.

Personen van Marokkaanse herkomst denken in vergelijking met de andere herkomstsgroepen vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst; enkel personen van de Congolese herkomst denken dit nog vaker. De tweede generatie denkt vaker gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst dan de eerste generatie.

Turkse herkomstsgroep

De Turkse herkomstsgroep heeft in vergelijking met andere herkomstsgroepen een gemiddelde ervaring van discriminatie. De tweede generatie ervaart meer discriminatie dan de eerste generatie.

Personen van Turkse herkomst ondervinden, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan de eerste generatie. Verder hebben jongere mensen vaker negatieve ervaringen dan oudere individuen.

De Turkse herkomstsgroep ondervindt, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Mannen hebben gemiddeld vaker negatieve ervaringen dan vrouwen.

Ook in de zoektocht naar werk ervaren personen van Turkse herkomst, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan de eerste generatie. Het hebben van minstens 5 vrienden van andere herkomst gaat samen met meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk.

De Turkse herkomstsgroep ondervindt, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen op of door het werk dan de eerste generatie. Personen die midden- of hoogopgeleid zijn, ervaren meer negatieve ervaringen op of door het werk in vergelijking met laagopgeleiden

Personen van Turkse herkomst ondervinden, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Het hebben van minstens 5 vrienden van een andere herkomstsgroep hangt samen met vaker ondervinden van negatieve ervaringen tijdens de opleiding, vergeleken met degenen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst

De schoolgaande kinderen van mensen van Turkse herkomst ondervinden een gelijkaardige hoeveelheid negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof dan die van Marokkaanse herkomst; enkel de schoolgaande kinderen van mensen van Congolese herkomst ondervinden nog meer negatieve ervaringen. Schoolgaande kinderen van ouders van gemiddelde leeftijd (tussen 35 en 43 jaar oud) ondervinden vaker negatieve ervaringen dan schoolgaande kinderen van jongere of oudere ouders.

De Turkse herkomstsgroep denkt, in vergelijking met andere herkomstsgroepen, gemiddeld vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst. De tweede generatie denkt vaker gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst dan de eerste generatie. Mannen denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan vrouwen.

Congolese herkomstsgroep

Personen van Congolese herkomst ervaren het meest discriminatie van alle herkomstsgroepen. De tweede generatie ervaart meer discriminatie dan de eerste generatie. Personen die hun opleiding in België hebben afgerond ervaren meer discriminatie.

Onder de onderzochte herkomstsgroepen valt op dat personen van Congolese herkomst het vaakst negatieve ervaringen ondervinden in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De tweede generatie ondervindt meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan de eerste generatie.

Respondenten met een Congolese herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstsgroepen het vaakst negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof. De eerste generatie ondervindt meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning dan de tweede generatie.

Personen van Congolese herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstsgroepen vaak negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof, met enkel de Marokkaanse herkomstsgroep die nog meer negatieve ervaringen heeft. Personen die heel moeilijk kunnen rondkomen met hun inkomen ondervinden vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan personen die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen.

Personen van Congolese herkomst ondervinden het vaakst van alle herkomstsgroepen negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Het hebben van een gezin met kinderen of bij ouders wonen is geassocieerd met tot minder negatieve ervaringen in vergelijking met andere gezinssituaties.

Personen van Congolese herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstsgroepen vaak negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof, met enkel de Marokkaanse herkomstsgroep die nog meer negatieve ervaringen heeft. Het hebben van minstens 5 vrienden van eigen herkomst hangt samen met een hogere frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding ten opzichte van degenen met minder dan 5 vrienden van eigen herkomst.

De schoolgaande kinderen van mensen van Congolese herkomst ondervinden het vaakst van alle herkomstsgroepen negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Oudere ouders van Congolese herkomst ondervinden dat hun kinderen vaker negatieve ervaringen hebben dan jongere ouders. Ouders die aangeven moeilijker rond te komen, ondervinden vaker negatieve ervaringen bij hun schoolgaande kinderen dan ouders die financieel beter kunnen rondkomen.

Personen van Congolese herkomst denken het vaakst van alle herkomstsgroepen gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst. Mannen denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan vrouwen.

Afghaanse herkomstsgroep

De Afghaanse herkomstsgroep heeft in vergelijking met andere herkomstsgroepen een gemiddelde ervaring van discriminatie. Personen die hun opleiding in België hebben voltooid ervaren meer discriminatie dan diegenen die hun opleiding elders hebben voltooid.

Personen van Afghaanse herkomst ondervinden, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen in de openbare ruimte omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Zij die hun opleiding in België hebben gevolgd ondervinden meer negatieve ervaringen dan degenen met buitenlandse opleidingen.

De Afghaanse herkomstgroep ondervindt in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Een betere kennis van het Engels is geassocieerd met meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning. Werkenden hebben vaker negatieve ervaringen dan werklozen tijdens de zoektocht naar een huurwoning.

In de zoektocht naar werk ervaren personen van Afghaanse herkomst, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen die heel moeilijk kunnen rondkomen met hun inkomen ondervinden vaker negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan personen die kunnen rondkomen met het inkomen.

De Afghaanse herkomstgroep ondervindt, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof.

Personen van Afghaans herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische en Roemeense herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Het niet gevolgd hebben van een inburgeringstraject is geassocieerd met meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding dan voor degenen die wel een dergelijk traject gevolgd hebben.

De schoolgaande kinderen van personen van Afghaanse herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen de schoolgaande kinderen van personen van Belgische en Roemeense herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Schoolgaande kinderen van ouders die al langer in België wonen hebben vaker negatieve ervaringen op school dan schoolgaande kinderen van ouders die korter in België zijn of hier geboren zijn.

De Afghaanse herkomstgroep denkt, in vergelijking met andere herkomstgroepen, gemiddeld vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst. Alleenstaanden denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan degenen in een relatie.

Roemeense herkomstgroep

Personen van Roemeense herkomst ervaren relatief weinig discriminatie in vergelijking met andere herkomstgroepen; enkel personen van Belgische herkomst ondervinden nog minder discriminatie. Personen van Roemeense herkomst die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen ervaren minder discriminatie in vergelijking met individuen die in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen.

De Roemeense herkomstgroep ondervindt in de openbare ruimte in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Zij die (goed) kunnen rondkomen met het inkomen, vermelden minder negatieve ervaringen dan zij die moeilijker rondkomen met het inkomen.

De Roemeense herkomstgroep ondervindt, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof.

In de zoektocht naar werk ervaren personen van Roemeense herkomst, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen van Roemeense herkomst met minder dan 5 vrienden van Belgische herkomst hebben meer negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar werk dan personen met minstens 5 vrienden van Belgische herkomst.

De Roemeense herkomstgroep ondervindt in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Personen die financieel moeilijk rondkomen, ervaren meer negatieve ervaringen op of door het werk.

Personen van Roemeense herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Jongere personen hebben meer negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding dan oudere personen.

De schoolgaande kinderen van personen van Roemeense herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen de schoolgaande kinderen van personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Schoolgaande kinderen van ouders die aangeven moeilijker rond te komen hebben vaker negatieve ervaringen dan schoolgaande kinderen van ouders die goed kunnen rondkomen met hun inkomen.

Personen van Roemeense herkomst denken in vergelijking met de andere herkomstgroepen niet vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst, enkel personen van de Belgische en Poolse herkomst denken dit nog minder vaak. Mannen denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan vrouwen.

Poolse herkomstgroep

De Poolse herkomstgroep heeft, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde ervaring van discriminatie. Personen die moeilijker kunnen rondkomen met het inkomen ervaren meer discriminatie.

De Poolse herkomstgroep ondervindt in de openbare ruimte in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Jongeren ondervinden meer negatieve ervaringen in de openbare ruimte dan oudere personen.

De Poolse herkomstgroep ondervindt, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de zoektocht naar een huurwoning omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen die in andere centrumsteden (niet Brussel, Antwerpen of Gent) of in Vlaanderen exclusief de centrumsteden wonen, ondervinden vaker negatieve ervaringen dan zij die in Brussel, Antwerpen of Gent wonen.

De Poolse herkomstgroep ondervindt in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen in de zoektocht naar werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische herkomst ondervinden dit nog minder vaak.

Personen van Poolse herkomst ondervinden in vergelijking met de andere herkomstgroepen relatief weinig negatieve ervaringen op of door het werk omwille van herkomst, huidskleur of geloof; alleen personen van Belgische en Roemeense herkomst ondervinden dit nog minder vaak. Personen die zeer moeilijk rondkomen met hun inkomen hebben de meeste negatieve ervaringen op of door het werk.

Personen van Poolse herkomst ondervinden, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Personen met minstens vijf vrienden van een andere herkomst hebben vaker negatieve ervaringen tijdens de eigen opleiding in vergelijking met personen met minder dan vijf vrienden van andere herkomst.

De schoolgaande kinderen van personen van Poolse herkomst ondervinden, in vergelijking met andere herkomstgroepen, een gemiddelde frequentie aan negatieve ervaringen omwille van herkomst, huidskleur of geloof. Schoolgaande kinderen van ouders die aangeven moeilijker rond te komen hebben vaker negatieve ervaringen dan schoolgaande kinderen van ouders die goed kunnen rondkomen met hun inkomen.

Personen van Poolse herkomst denken in vergelijking met de andere herkomstgroepen niet vaak gecontroleerd te zijn door de politie omwille van herkomst, enkel personen van de Belgische

herkomst denken dit nog minder vaak. Jongeren van 21 jaar of jonger denken vaker gecontroleerd te worden door de politie omwille van herkomst dan ouderen.

Concluderend toont deze studie dat de onderzochte elementen rond discriminatie en negatieve ervaringen in Vlaanderen zich op diverse manieren manifesteert binnen verschillende herkomstgroepen. Ondanks de unieke dynamiek binnen elke herkomstgroep, tekenen zich enkele algemene patronen af. Deze studie draagt bij aan een beter begrip van deze complexe dynamiek en biedt een basis voor verdere beleidsontwikkeling.

6 REFERENTIES

Andriessen, I., Hoegen Dijkhof, J., van der Torre, A., van den Berg, E., Pulles, I., Iedema, J., de Voogd-Hamelink, M. (2020). *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau/Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Adam, I. A., & Torrekens, C. T. (2015). *Marokkaanse en Turkse Belgen : een (zelf)portret van onze medeburgers*. Koning Boudewijnstichting. <https://kbs-frb.be/nl/marokkaanse-en-turkse-belgen-een-zelfportret-van-onze-medeburgers>

De Boom, J., Van Leeuwen, R., Sam, N., Seidler, Y., Van Wensveen, P., Risbo, & Erasmus Universiteit. (2023). *Ontwikkeling in integratie*. Risbo, Erasmus Universiteit.

Dagevos, J., de Voogd-Hamelink, M., Damen, R. (2022). *Gevestigd, maar niet thuis. Eerste bevindingen uit de Survey integratie migranten (SIM 2020)*. Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/10/11/gevestigd-maar-niet-thuis.-eerste-bevindingen-uit-de-survey-integratie-migranten-sim2020>

Dashboard Samenleven in Diversiteit, <https://samenleven-in-diversiteit.vlaanderen.be/domein/openbare-ruimte>).

Demart, S. D., Adam, I. A., Godin, M. G., & Schoumaker, B. S. (2017). *Burgers met Afrikaanse roots: een portret van Congolese, Rwandese en Burundese Belgen*. Koning Boudewijnstichting. <https://kbs-frb.be/nl/burgers-met-afrikaanse-roots-een-portret-van-congolese-rwandese-en-burundese-belgen>

Maes, J., Wood, J., Neels, K. 2017. *Diversiteit & Sociale Samenhang. Vijf samenlevingsdomeinen onder de loep*. Universiteit Antwerpen. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/04/24/bouwend-aan-een-toekomst-in-nederland>